

Hind 19 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Positriitel:
BONNIE WRIGHT
SANDRA

Emakeelest
ja oma
meelest

MÄNNIRIIN
ANU PAADIRAAMAT

Mis on
rendžü?

Meie mõnus
Kerttu
Soans

Piret
Mildebergi
jänes

<http://kommikas.kalev.ee/healaps/>

Kuldsed hommikud

Foto: Eesti Päevaleht

Vanasõna ütleb: "Hommikul on kuld suus!" Teadagi ei tähenda see, et koidikul on kõigil kuldhambad – hoopistükkis seda, et varakult alustatud head teod jõuavad kindlamalt sihile.

12. veebruari hommikul oli meie spordisõprade jaoks tõesti kuld suus:

Kristina Šmigun võitis oma esimese olümpiakulla! Seni on taliolümpiamängude kuldmedalid koju toonud vaid kaks eestlast: Ants Antson ja Andrus Veerpalu.

Põnev oleks teada, mida Kristina mõtles, kui ta, auga ära teenitud kuldmedal kaelas, kuulas Eesti hümnit helisid ja vaatas sinimustvalge lipu lehvimist? Lipp heisati ja hümnit mängiti ju sellepärast, et TEMA tegi kõik, mis suutis!

Olümpiavõitjad saavad vähestest, kuid tegelikult on ka kõik Sinu tulevased teod – nii suured kui ka väikesed – seotud meie maa, meie riigi ja lipuga. Maid ja rahvaid ei hinnata mitte ainult rikkuse ja suuruse järgi, vaid inimeste tegude ja tubliduse põhjal. Igaüks on milleski andekas: kes spordis, kes muusikas, kes kirjutamises, kes on osavate, lause kuldsete kättega.

Lapsepõlv on just õige aeg kõigi huvialade järele proovimiseks ja oma ande äratundmiseks. Ning muidugi õppimiseks – tarkust läheb vaja kõigil ja kõikjal!

Palju kuldseid hommikuid kõigile lugejatele!

Leelo Tungal

Kes-Mis-Kus?

Nr 3-2006

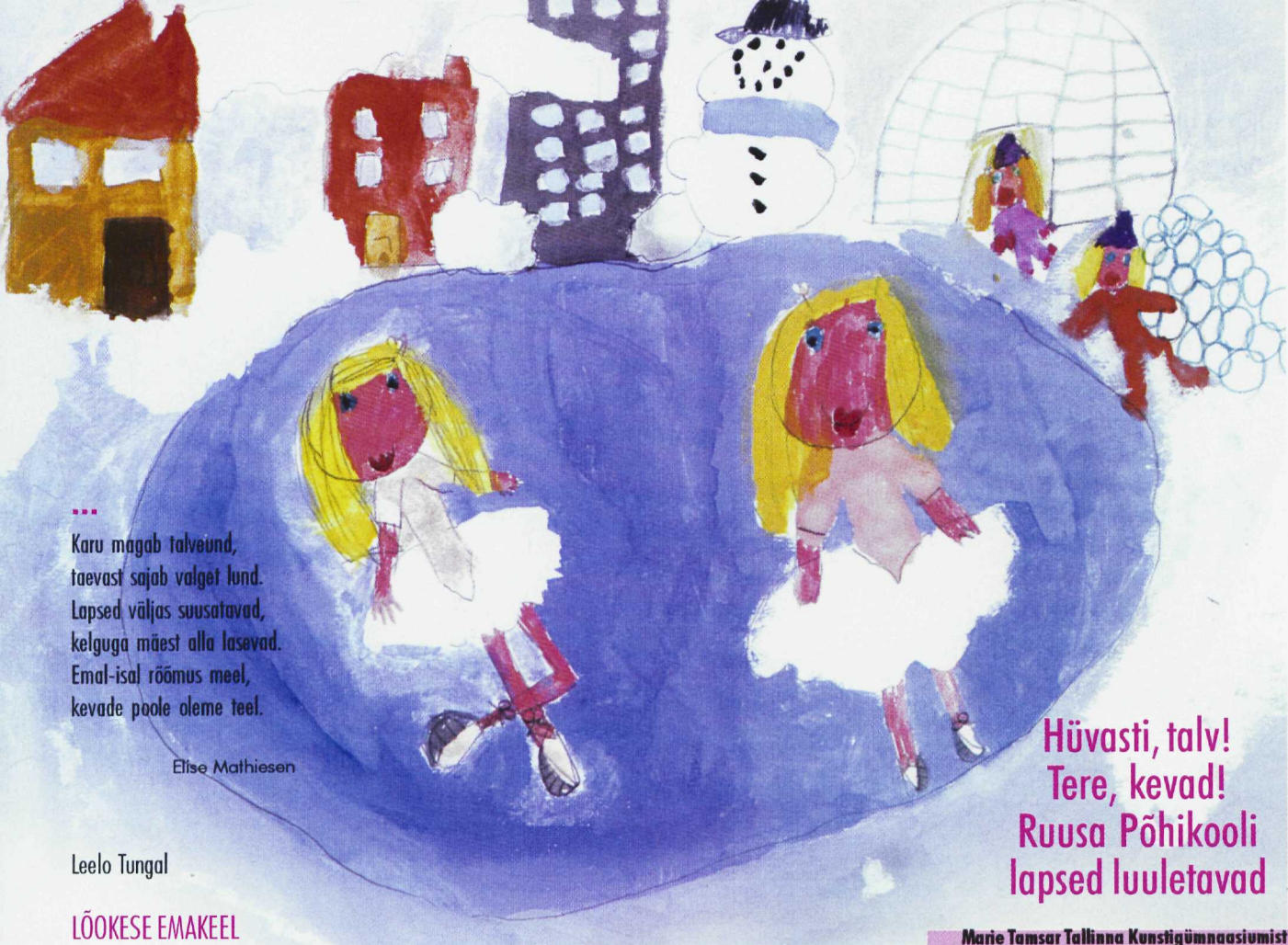
lk 30

- 3 Luulet
- 4 Oma sulega. Tiina Pärtel
- 5 A. Orgusaare teatrijuttu Estoniast
- 6 Koeragalerii
- 7 Meie mõnus Kerttu Soans
- 9 Puudel Pedro-Vedro järg
- 10 A. Jaaksoo Aisoposest
- 12 Test "Kas oled edev?"
- 13 Naeru-uss
- 14 Romantikud
- 15 Mustkunst
- 16 Koolimullid
- 17 Anu Ainsaare laevalood
- 19 K. Kruuse küpsised
- 21 Poster. Bonnie Wright
- 22 Poster. Euroaulik Sandra
- 25 Kirjanurk
- 27 Ristsõna
- 28 Ole terve!
- 30 Kuulsaid koeri
- 31 Hoidke alt, varganäod!
- 33 Suur vahetund. Vägivallast
- 34 Barbindus
- 35 Koomiks
- 36 Pop. Bonnie Wright. Hilary Duff
- 37 Meie iidolid
- 38 Järjehoidja
- 39 Kuidas ma joonistan... Piret Mildeberg
- 40 Mis uudist?
- 41 Emakeelepäev
- 42 A. Soosõrv tutvustab rendžut
- 43 Männiriin
- 44 Lego

lk 39

...
Karu magab talveund,
taevast sajab valget lund.
Lapsed väljas suusatavad,
kelguga mäest alla lasevad.
Emal-isal rõõmus meel,
kevade poole oleme teel.

Elise Mathiesen

Leelo Tungal

LÕOKESE EMAKEEL

Lõoke saabus, mis sa kostad!
Lõoke, kas sa enam oskad
üldse oma emakeelt,
tulles lõunamaiselt teelt?

Sulle ütlema peab, pelgan,
"Benvenuto!" või siis "Welcome!"
Lõoke muigab ülevalt
taevast üleolevalt:

"Jah, mul mitmed keeled suus on —
neid kas neli, viis või kuus on,
aga mõtle, kuis ma saaks
öelda poegadele: kraaks?"

Eestis õpetas mind ema
omakeeli kõnelema!
Siin ma munast koorusin,
möödus ka mu noorus siin...

Rumal oleks hoobelda vist,
et ma mõistan joodeldamist,
eesti keeles ometi
hüüan uhkelt: "Tirilii!"

...
Õues sajab paksu lund,
väiksel kutsul pole und.
Kuudist välja piilub ta,
tahaks minna kõndima.
Aga külm ja lumi paks
sellest üle ei käi jaks.

Mairit Laine

...
Pilla, palla, pilla, palla —
lumi sadas taevast alla.
Lumesõda mängime,
kelkudega sõidame.

Kristo Pihlak

...
Väljas külm ja puhub tuul,
palju lund on talvekuul.
Sajab juurde veel ja veel,
see meil tuju rõõmsaks teeb.

Kristofer Kottise

Hüvasti, talv!
Tere, kevad!
Ruusa Põhikooli
lapsed luuletavad

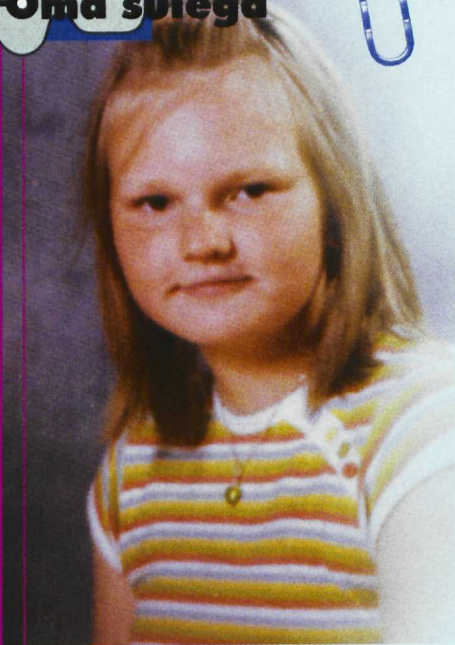
Marie Tamsar Tallinna Kunstigümnaasiumist

...
Kui on väljas sulailm,
siis lumemeest saab teha.
Kui aga külmapoiss teeb nalja,
toome suusad, kelgud välja.
Kui õues paugub pakane,
istun toas ning vaatan aknast välja.

Karl-Madis Kärtmann

Täname
Kultuuriministeriumi,
Kultuurkapitali
ja Hasartmängumaksufondi

TIINA PÄRTEL Tallinnast

Tere! Olen 12-aastane tüdruk Tallinnast. Vabal ajal meeldib mulle joonistada ja luuletusi kirjutada. Siin on mõned!
Tiina Pärtel

Särg

Vesi on küll märg,
kuid seal elab särg.
Ta muudkui ullib-ujub seal,
kuid välja tulla ei saa eal.

Kuid kord ta kinni püütakse
ja turul maha müüakse.
Juba tulevadki paadid,
kus on sees ka mõned vaadid.

Kinni püütaksegi särg
ning vette visatakse pärg...

Mida teha?

Mida teha?
Korras on keha,
korras on näpud ja varbad
ja korras on kudumisvardad.

Aga igav on mul
ja igav on vist ka sul?
Teha pole mitte midagi,
ei taha kirjutada mitte ridagi.

Õde veel õpib
ja telekas klopib.
Kisada ei tohi
ja õues on märg rohi..

Kell on juba palju,
õde loeb nüüd nalju.
Käes on lõpuks õö,
ütlen sulle: "Head õöd!"

Eestimaa

Elan mina Eestimaal –
ilusad kohad on siin maal.
On ilus koht meil Saaremaa
ning Hiiumaa on kaunis ka.

Kauneid kohti on meil veel,
nende poole olen teel.
Tartus on meil ülikool –
ilus, tore igal pool.

Tallinn on meil pealinn,
siin on kuulus vanalinn.
Tore elu on meil siin,
ei see ole mingi piin!

Pärnus rand on väga soe –
seal sa kas või luulet loe!
Otepääl on suusamägi,
mulle meeldib Munamägi.

Viljandis näed sinist järve,
ei me kuluta seal närve.
Eestimaa on parim koht,
rohelisem siin on roht!

Teatrikuu puhul LASTELE oma kodukas!

21. jaanuaril

korraldas Rahvusooper Estonia lahtiste uste päeva, et kõik huvilised saaksid tutvuda äsja remonditud ruumidega. Publikule torkab vast kõige rohkem silma uudse ilmega teatrisaal, jalutusruumid, fuajee ning valminud Sinine saal.

Rahvast tuli kohale uskumatult palju, hilisemad saabujad pidid garderoobini jõudmiseks kirjust massist läbi trügima. Kuna sel päeval müüdi jaanuari- ja veebruarikuu etendustele pileteid suisa 30 % odavamalt, siis kujunes piletisaba üsna muljetavaldavalt pikaks.

Ürituse avasid pillimehed ning Ooperipisik Junior (Rahvusooperi noortetöö maskott). Kõigepealt juhatati rahvas erinevaid saale uudistama ning seejärel võis näha balletiproovi lavastusest „Kameeliadaam“. Samuti näidati väikest katkendit F. Schuberti operetist „Kolme neitsi maja“.

Hea Lapse lugejatele pakub kindlasti kõige rohkem huvi laste ja noorte kodulehekülje avamine. Nimelt asub nüüd aadressil junior.opera.ee noorte muusikahuviliste kodukas.

Kodulehe eesmärk on anda lastele ja noortele informatsiooni Estonia tegemiste kohta, tutvustada lasteetendusi ja projekte. Lähemalt soovitakse tutvustada ka ooperit, balletti ja operetti. Lehel saavad lapsed osaleda mitmesugustel võistlustel ning kontrollida ja täiendada oma teadmisi muusika, tantsu ja teatri valdkonnas. Oodatud on ka laste kirjatükid ja joonistused. Edaspidi saab end kodulehel erinevatesse projektidesse registreerida ja hiljem ka kõige nähtu kohta arvamust avaldada. Lehel on Juniori sõnastik, kus Ooperipisik Junior seletab lahti vähetuntud mõisteid ja sõnu, mis on seotud ooperi ja teatriga. Tulevikus plaanitakse koduleheküljele lisada mängu. Varsti peaks tekkima ka muusikakuulamise võimalus ja virtuaalsed ekskursioonid teatrimajas. Kodulehel uuenevad võistlused pidevalt, hetkel tuleb kirjutada 1.aprilliks üks hästi naljakas nali.

Mõnusat uudistamist!

Anneli Orgusaar

Sten-Erik Klementi Väike-Maarjast

Avelis Veskimäe Türit

Katrin Pärmpuu Tallinnast

Annika Aareleid Väike-Maarjast

Kristiina Veskimäe Türit

Kaisa Kallas Tartust

Modellideks on kutsud

Meie laste- ja koertesõbralik

Foto: Liis Treimann Postimehest

Meie laste- ja koertesõbralik Kerttu Soans

Kerttu saabus lastekirjandusse oma truu sõbra Krubi-Ruudi saatel. Aga kus on koeri, seal peab olema ka lähedaid lapsi – nüüd on Kerttu peres kaks toredat väikest tüdrukut ning mõlemast on juba raamatki kirjutatud.

Näib, et Kerttul on eluaeg seltskonnaga vedanud: tema ema Helvi Jürisson on väga hea luuletaja ja luuletõlkija, isa Olev Soans oli andekas kunstnik ning vend Peeter kirjutab, näitleb, laulab ja tõlgib...

Aga temast oli meil juttu juba veebruarikuu ajakirjas. Nüüd vastab Triibu-Liine küsimustele Kerttu ise.

■ Lemmiktund lapsepõlves?

Lemmiktund oli tund enne magamajäämist. Mulle meeldis see tund niivõrd, et panin lausa kella helisema, mis mind tund aega peale voodisse heitmist ja unne suikumist jälle üles ajas. Et saaksin aina ja aina seda tundi – tundi enne magamajäämist – uuesti läbi elada. Hetk, mis eelneb magama jäämisele on siiaaani üks minu lemmikhetki. Nüüd olen õppinud seda pikendama ja selles ka ilma äratuskella abita kauem viibima.

Aga ma tean, et Sa küsid koolitunni kohta! Päril alguses oli selleks kirjatehnika, hiljem kirjandus ja ühiskonnaõpetus. Viimane küll sellepärast, et olin selle aine õpetajasse armunud.

■ Kõige ebameeldivam tund?

Oh, ma ei mäletagi! Vahel üks ja vahel teine, olenes sellest, mis parasajagu üles oli antud ja kuidas mul see õpitud oli. Näiteks bioloogia mulle aigena küll väga meeldis, aga bioloogia õpetaja oli selline, kes mind kiusas ja seetõttu ei meeldinud mulle see tund. Ajalooga oli jälle vastupidi – aine ei olnudki mulle nii väga huvitav, aga õpetaja meeldis ja ma lihtsalt tahtsin tema tunnis käia.

■ Lemmiktoit väiksest peast ja praegu?

Väiksenä armastasin lausa meeletult juustu, ka punast kala ehk räime tomatikastmes ja praekartuleid. Praegu meeldivad mulle igasugused kalatoidud, aga ilma kastmeta, ja kartul meeldib samuti, aga keedetult. Kuid hommik ei saa alata ilma pudruta! Hapupiima armastasin väiksenä ja ka praegu, samuti peedi-hapukurgi-mädarõika salatit. Ja viinamarjad ning ananass on head. Kõige rohkem meeldib mulle aga kindlasti punane kalamari, aga seda ei saa päril lemmiktoiduna võtta, see on rohkem maitsmiseks.

■ Kelleks tahtsid saada?

Kirjanikuks. Aga mõtlesin, et suurte inimeste kirjanikuks, mõtlesin, et hakkam suuri ja raskeid raamatuid kirjutama. Keskkooli ajal oli küll üks vahepealne teistmoodi mõtlemise aeg ka... See tuli sellest, et mu suur vend läks näitlejaks ja lavastajaks õppima. Siis mõtlesin minaka, et tahaks lavastajaks saada. Ma tahtsin väikse-

na üldse palju asju oma venna moodi teha.

■ Lemmikraamat väiksest peast?

Neid oli mitu. "Viipal", "Alice imedemaal", "Sinilind", "Väike prints". Esimene nutuelamus raamatu taga oli "Pal-tänava poisie" lugedes. Siis tundsin oma naha peal, kui suur jõud on sõnal!

■ Kuidas said väiksest peast suure vennaga läbi?

Ta tegeles minuga alati vähem, kui ma oleksin tahtnud! Ka siis, kui ta oleks minuga 24 tundi ööpäevas tegelnud, poleks mulle sellest piisanud. Olin temast

Kerttu koos koos
vend Peetriga

ja tema sõpradest väga sisse võetud, aga mulle tundub, et minu kiindumus oli talle mõnikord tüütav. Aga me saime hästi läbi, see on küll kindel!

■ Kas Sul lapsi on ja mis on nende nimed?

Mul on kaks last. Olivia on 6-aastane ja Sirel 4-aastane. Ja mul on koer ka, 7-aastane taks Kruubi-Ruudi. Tüdrukud on juba täitsa iseseisvad, aga Kruubi käitub nii, nagu oleks tema meie peres see kõige väiksem. Tahab, et teda riietataks ja süles toidetaks. Eks me siis pane-megi talle vahel rätiku pähe ja mõne Sireli pluusi selga ning anname kahvli otsast vorstitükikesi. Ja kui mõelda, et üks koera aasta vastab seitsmele inimese aastale, siis peaks Kruubi olema 49-aastane härrasmees ja on ju kummaline küll sellist tegelast sülest toita. Aga taksid pididki igavesest ajast igavesti kutsikaks jääma.

Kerttu Soans

◆◆◆

(Katkend raamatust "Teistmoodi Sirel".

Illustratsioon: Urmas Viik)

"Jälle!" ütleb Olivia ja pöördub ema poole, "Vaata, Sirel sööb jälle ainult paljast saia." "No las olla," ütleb ema osavõtmatult. Ta teab, et see juustu ja tomatiga rasvapomm, mille vahelt juust ja tomat välja võetakse, on ainus lahendus, Ema on proovinud ka kohe ilma juustu ja tomatita pommiga, aga siis küsib Sirel kindlasti just juustu ja tomatit. Jäägu nii: kõigile ühtmoodi ja igaüks valib, on ema otsustanud. Pealegi sööb isa vastu vaidlemata Sireli poolt välja praagitu ära.

"Eks mul tuleb siis vanaema teha," ütleb ta ise, vihjates sellele, kuidas tema vana-ema omal ajal kõik selle ära söi, mis teised järele jätsid. "Endale ei tõstnud ta üldse ettegi, tal polnud oma taldrikutki," meenutab isa. "Eriti polnud seda vaja suurte pidude ajal, kui paarkümmend inimest lauas söi."

"Seda juttu ma küll ei usu, et ta ka külaliste taldrikutelt jäagid ära söi. Oma lapse omad, see on veel kuidagi arusaadav, aga mingite võõraste inimeste," ütleb ema. "Ei usu. Ega su vanaema koer olnud!"

"Muidugi mitte," vastab isa. "Ta oli lihtsalt väga kokkuhoidlik. Kuigi ma arvan, et sulle kui suurele koerainimesele oleks rohkem meeltemööda, kui mu vanaema oleks koer olnud."

Ema purtsatab naerma, nii et piimaga kohv, mida ta joob, suust lauale pritsib.

"Isa!" ütleb Olivia etteheitvalt.

"Isa pole süüdi," on ema õiglane, "mul endal suu laseb läbi."

"Mis?! Su suu laseb läbi?" küsib Olivia ehmunult.

"No nii lihtsalt öeldakse, kui suust sööki või jooki välja tuleb," vastab ema. "Selle all mõeldakse seda, et täis suuga ei tohi rääkida, ammugi mitte naerda."

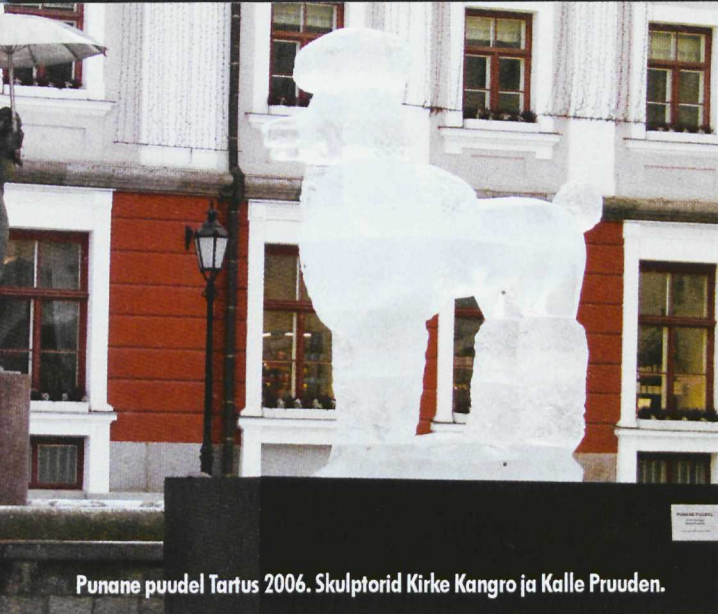
"Kui su vanaema oli koel, kas ta oli siis taksikoel?" küsib Sirel, kellele suu läbilaskmisjutt huvi ei paku.

"Mitte koel, vaid koer. Mitte taksikoel, vaid taksikoer," suskab Olivia kiiresti ja tähtsalt vahele.

"O, ära sega, sa tead ju, ta ei oska veel r-i ütelda," on ema pisut pahane, teda huvitab väga, mida isa Sireli küsimuste peale vastab.

"Tegelikult mu vanaema ei olnud koer, ei taks ega ükski teine koer," vastab isa häirimatult. "Kui mu vanaema oleks koer olnud, siis oleksin ka mina koer ja poleks saanud sinu emaga abielluda. Ja kui me poleks saanud abielluda, siis poleks olnud ei sind ega Oliviat. Koeral ei saa sündida inimlapsed, koeral sünnivad koeralapsed, kutsikad, jaah." Isa patsutab Ruudit ja tõstab oma häält poole tooni võrra: "Jaah, Poiss, jaah, tubli. Sina oled meil päriselt koer, jaah. Tubli, Poiss!"

Punane puudel Tartus 2006. Skulptorid Kirke Kangro ja Kalle Pruuden.

Leelo Tungal

Puudel Pedro Vedro

Algus veebruarinumbri

Muidugi ei olnud puudil arutist aimu rohkem kui põrsal pühapäisest päevast! Ega me siis muinasjutu maailmas ela! Kuid Pedro ilmumisega meie majja hakkas sellegipoolest juhtuma kummalisi asju.

Sellest, et Matust sai uljas r-i-ütleja, ma juba rääkisin, ja ka see, et arvuti heast peast otsustas ennast ise ära parandada, oli samuti üks müstiline värk. Aga ega väikesem imetükk olnud seegi, et naabritädi, kes siamaani alati oli kinnitanud, et ennemini läheb ta vangivalvuriks kui et hakkab mõnda põngerjat hoidma, järgmisel hommikul meie uksekella helistas ja teatas, et võtab hea meelega Matu hommikupoolikuti enda poole seniks, kuni lasteaias tuulerõugete karantiini mööda saab.

“Seda teie reinlenderit võin ka jalutama viia,” lisas ta justkui veidi häbelikult.

“Missugust reinlenderit?” imestas ema. “Meie peres ei oska keegi reinlenderit tantsida...”

“Või pits või mis ta teil on... No mina ei tunne neid tänapäeva koeratõugusid,” raputas naabritädi pead. “Aga mu sõbranne käib pargis oma tütre tšaitšauga jalutamas, nii et mina võiks teie peni ka sinna kaasa võtta.”

“Meie Pedrokene on puudel,” selgitas ema Pedrot paitades. “See oleks tõesti hirmus kena, kui viitsiksite temaga päeval väikese tiiru teha! Loodame, et ta saab teie sõbratari tšautšauga hästi läbi!”

“No see oli nüüd küll ilmaime!” ütles ema, kui me temaga bussipeatuse poole kiirustasime. “Eile veel oleksin arvanud, et ennemini tõuseb päike supikausist kui tädi Elsa lapse- ja koerahoidjaks hakkab! Ja veel täiesti omal soovil!”

Aga “ilmaimed” meie kodus jätkusid. Tädi Elsa ei jõudnud Matut ja Pedrot ära kiita – ütles, et pargis olid kõik tuttavad teda nii viisaka seltskonna pärast kadestanud ja et lilla ninaga joodik, kes tavatses päev otsa pargipingil lõsutada ja möödujatelt “toiduraha” lunida, pani Pedrot nähes kohe oma kodinad kokku ning kõndis minema.

Õhtul tuli meie poole alt-korruse onu Anton ja parandas ära köögikraani, mis seni

oli kangekaelselt aina tilkunud, ning kohe seejärel helistas ema ülemus ja teatas, et lõpuks ometi on palgakõrgendused ka nende asutusse jõudnud.

“Kuule, sa oled üks õnnekoer!” ütles ema Pedrole, kes telefonijuttu rõõmsalt saba liputades pealt kuulas. Puudel vaatas teda pika pilguga, tegi midagi “mm-mh” taolist ning läks oma pessa.

“Ma peaksin Pedro kooli ka kaasa võtma,” ütlesin emale.

“Mis, kas see Siiri ikka kiusab sind?” kergitas ema kulme.

“Peaksin ikka tulema ja sellest õpetajale rääkima!”

“Palun, ei! Siis läheb asi veel hullemaks. Küll ma saan ise hakkama! Ütle ausõna, emm, et sa ei tee mu marki täis!” nurusin mina. Ema kehitas õlgu.

Aga hommikul, kui päris koolimaja lähedal silmasin Siirit kahe suure poisiga juttu puhumas, polnud ma enam nii kindel, et saan ise hakkama. Siiri tuli meie kooli sügisel – ta on meie klassi kõige ilusam ja rikkam tüdruk. Peale ilu ja rikkuse on tal veel väga terav keel, ja miskipärast sain just mina ta eriliseks “lemmikuks”: kord norib ta mu soengu kallal, kord jäävad mu botased talle jalgu... Kõige kurvem on aga see, et teised tüdrukud, keda seni oma sõpradeks pidasin, naeravad Siiri õelate naljade peale kaasa. Muidugi ei pääsenud ma nüüdki ainult teretamisega.

“Oj, Liisa, kas sa oled ajamasinaga üle-eelmises sajandis käinud!” imestas Siiri mesimagusalt. “Kust mujalt selliseid ranitsakesi saada võiks!”

Poisid pahvatasid naerma. Siiri sai sellest julgust juurde ja tuli mu seljakotti uurima: “Näita-näita, kas on aastaarv 1888 ka peal?”

Krahti! – oli äkki kott mu õlalt maas ja tema käes. “Püüa!” hüüdis Siiri ühele poistest ning viskas seljakoti õhku. Poisid püüdis selle osavasti kinni ning lennutas oma sõbra poole: “Püüa, kutsa!”

Mul tulid pisarad silma. Viha- ja haleduspisarad: üksinda kolme vastu, mis see siis olgu!

Korraga kuulsin rõõmsat haugatust. Pedro! Ei tea, kas laskis tädi Elsa koera pargis rihma otsast lahti või pani puudel muud moodi plagama, aga kohal ta äkki oli!

“Mm-mh-auh!” hüüatas Pedro ja haaras koti Siiri käest, kelleni see jälle ringiga oli jõudnud. Puudel tõusis edevalt tagajalgadele ja taris uhkesti kahel käpal vänderdades seljakoti hambus minu juurde. Nagu mingi tsirkusekoer!

Poisid puhkesid valjusti naerma. Siiri läks näost punaseks, vaatas kordamööda meie kõigi poole... ja hakkas samuti naeru kõhistama. Üldse mitte õelalt, vaid lõbusasti, nagu oleksime sõbrad, kellel on koos vahva olla.

Koolikella helinat kuuldes pörutasin puudlile: “Kuju, Pedro! Jalamaid koju!”

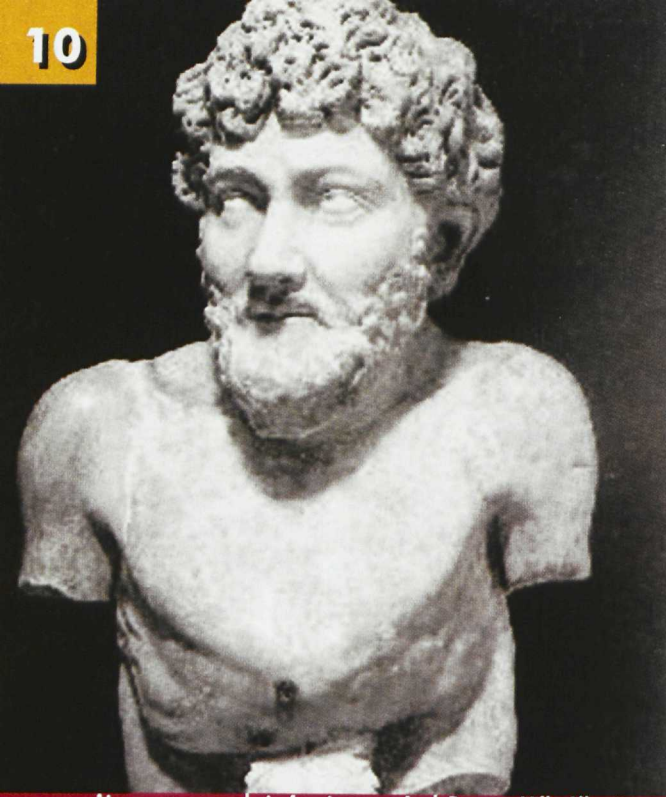
“Mh-mh-auh!” vastas koer ning pühkis minema. Lippasin kooli, heitmata pilkugi Siiri ja ta sõprade poole. Seekord läks õnneks pääseda!

Emakeele tunni lõpul visati äkki mu lauale mingi paberikomps. Tegin selle kähku lahti ja leidsin ajaleheväljalõike jääpuudli fotoga. Pildi kõrvale oli punase pastakaga kirjutatud: “Täpselt sinu kutsa, eksju? Kas ma tohin täna sinu poole puudlit vaatama tulla? S.”

Vaatasin viimase pingi poole. Siiri naeratas mulle laialt vastu.

Mõtlesin hetke ja noogutasin pead. “Mh-mh-auh!” ütlesin endamisi.

NB! Järgmises numbrist saame teada, kuidas meie sõbrad ja sugulased selle loo lõpetasid!

Aisopose marmorkuju 4. saj. e.m.a. Asub Roomas Villa Albanis.

KREEKAMAAL ELAS KORD MEES,

Andres Jaaksoo

inetu, küürakas kirjaoskamatu mees, toonaste rohkete rahvajuttude kangelane, kelle nimi oli Aisopos, kreeka keeli kirjutatult Αἰσώπος. Elas nõnda ammu aega tagasi, et seda on isegi raske endale ette kujutada. – Kuuendal sajandil enne meie ajaarvamist ehk enne Kristust. Mõned targad mehed arvavad ta olevat elanud umbes 620. aastast 560. aastani. Mõned aga arvavad, et tegelikult pole teda üldse olemas olnudki. Tema elust teatakse tõepoolest väga vähe. Ja see vähene, mida teatakse, on kandunud sajandist sajandisse suust suhu, sünnitanud Aisoposele eluloo – tänapäeval võime lugeda tervet raamatutäit rahvajutte tema põnevast ja seiklusrikkast elust.

Aisopose täpset sünnipaika ei ole ka teada. Sellele preteenderivad Traakia, Früügia, Eetioopia, Samos, Ateena, Sardes. Paljud teadlased raiuvad kui rauda, et see mees on ikkagi Aafrika päritolu, tuues tõestuseks valmimestri valitud nõ. „kirjanikunime“, mis Vana-Kreekas kõlas nagu Etiop ja märkis toona üldse kõiki Aafrikast pärit mustanahalisi inimesi. Räägitakse, et ta olnud früügia ori. Räägitakse, et tema peremees, filosoof Xanthos Samose saarelt oli märganud oma orja suuri vaimuandeid ja lasknud ta seepärast orjusest priiks ning kõneldud temast ka kuningas Kroisosele. Legendide järgi päratu rikas Lüüdia kuningas Kroisos, kes valitses aastatel 560–546 enne meie ajaarvamist, oli ühest küljest väga sõjakas

valitseja, aga samas toetas ta ennastunustavalt kreeka kultuuri. Kroisose õukonnas elas palju tarku mehi: teadlasi, kirjanikke, kunstnikke, muusikuid. Nõnda kutsus kuningas ka kirjaoskamatu Aisopose nende väljavalitute hulka. Aisoposest sai sedamaid kuninga soosik ja selleks jäi ta kuni oma elu lõpuni.

Kuninga õhutusel hakkas Aisopos õukonna jaoks välja mõtlema ning jutustama lihtrahva tarkusele ja kogemusele põhinevaid lõbusaid pajatusi, mille sisu oma õpetusivaga virgutas nii rikast kui vaest oma elu üle järele mõtlema. Seni polnud niisuguseid lugusid keegi välja mõelnud. Ja nii sündiski maailma uus kirjandusžanr – mõistulugu ehk valm. Nii et meil on siinkohal põhjust rõhutada ka seda, et tänapäevani peetakse valmi kui kirjandusžanri algatajaks Aisopost. Hoolimata sellest, kas too mees üldse on kunagi elanud või mitte.

Aisopose mõeldud lood jõudsid kuningakojast väljagi. Nii hakkasid Aisopose enda kõrval ka ilukõnelejad neid lihtrahvale jutustama – küll tule ääres habemeajajate juures, küll suurtes saunades, kus alati oli palju rahvast koos.

■ Saatuslik Delfi linn

Räägitakse, et kord saatnud kuningas Aisopose Parnassose mäe nõlvale Delfi linna.

Delfi oli põnev linn. Seal seisis paljude kreeka linnriikide aardekambrid. Seal oli palju suuri sammaskodasid. Seal kõrgus hulganisti kauneid pronkskujusid. Ka see vankrijuhi pronkskuju, mida meie tänapäevalgi tunneme ja teame. Seal tõusis taeva poole kaunis teater. Seal asus suur staadion, kus alates aastast 582 (ikka enne meie ajaarvamist!) peeti iga nelja aasta tagant ülekreekalisi spordimänge. Aga ennekõike oli Delfi ikkagi riigi usukeskus. Seal asus Apolloni pühamu. Selles pühamus oli oraakel, kus püütia ehk meie keeli preestritar jagas kõikidele nõuvajajatele ennustusi. Sinna pühamusse pidigi Aisopos pühenduskingitusi viima.

Kui kuningalt saadud kohustused olid täidetud, sai Aisopos ka linna ennast lähemalt vaadata ja linnarahva elu-oluga lähemat tutvust teha. Ta nägi nii head kui halba. Kõige rohkem läksid talle hinge usurahva kelmused ja ta mõtles selle kohta välja krõbeda mõistuloo. See sai Aisoposele saatuslikuks, viis ta hukule.

Usumehed ei andnud talle iialgi andeks nende kohta kirjutatud mõistulugu ja langetasid karmi otsuse: niisuguse ennekuulmatu teotuse pärast peab valmide sepitseja surema. Aisopost jälitati nii päeval kui öösel. Ja räägitakse: kui Aisopos ühel õhtul kaljunukil päikeseloojangut imetles, tõukasid tema vihamehed ta sealt alla sügavikku...

Nõnda räägib rahvas. 200 aastat valmimestrist hiljem elanud kreeka ajaloolane Herodotos (umbes 484 – umbes 425 e. Kr. / e. m. a.), kes oli ka mõneti Samosega seotud, on puudutanud mõne reaga Aisopose vägivaldset surma, kuid ei ole täpsustanud selle põhjuseid. Ajaloos leidub aga neidki, kes on Aisopose loomingu hoopis kõrvale heitnud. Nii näiteks on üks kirjanik väitnud, et surm oli hoopis karistuseks riigi rahade n.ö. endale kantimises, mille Kroisos oli Aisopose kätte usaldanud. Teine kirjanik on pidanud vajalikuks parandada: Aisopos ei varastanud mitte kuninga raha, vaid hoopis hõbekarika... Võta nüüd kinni, mis sel kaugel ajal seal kaugel Kreekamaal tegelikult toimus!

■ Aisopose valmide saatus

Teadupärast oli Aisopos kirjaoskamatu ega suutnud ise oma mõistulugusid kirja panna. Aisoposele omistatud valmid kogus kokku ja „avaldas“ umbes aastal 300 neist kümme valimikku Ateena rigimees

ja filosoof, kuulsa Aleksandria raamatukogu üks asutajaid Phaleroni **Demetrius** (umbes 350 – 283 e. m. a.). Kahjuks pole need kümme valimikku meie päevadeni säilinud.

Tänapäeval võime Aisopose valme lugeda rohkem kui veerandtuhandes keeles.

Meie aja esimesest sajandist on kirjandusluku jäänud Rooma keiser Augustuse vabakslastu **Phaedrus** (umbes 15. a-l enne Kristust – hiljem kui 50. a-l pärast Kristust). Tema hakkas esimesena rooma kirjanduses kirjutama värssvalme. Ja tema oli seegi, kes värsistas esimesena ladina keelde ka paljud Aisopose valmid, lisas neisse tubli annuse satiiri ajastu kohta.

Phaedruse järel tõlkis 42 Aisopose valmi ladina keelde neljandal sajandil elanud rooma kirjanik **Avianus**, kes seadis need distihhonidesse. Seda Avianuse raamatut kasutati keskajal lausa kooliõpikuna.

Phaedruse ladinakeelsetest tekstidest sai ärgitust suur prantsuse valmikirjanik **Jean de La Fontane** (*Fables Choisies* – 1668). La Fontane'i (1621 – 1695) loomingust on omakorda ärgitust saanud vene valmimeister **Ivan Krölov** (1769 või 1768 – 1844).

Eestisse jõudsid Aisopose valmide teisendid umbkaudu kaks aastasada tagasi. Võtame kas või näiteks Ravila, Saksi ja mitme teise mõisa omaniku, hulluks krahviks kutsutud Peter August **Friedrich Mannteuffeli** (1768 – 1842) mõistulood 1838. aastal ilmunud raamatus *Ajaviide peeru valgusel*. **Carl Robert Jakobsoni** (1841 – 1882) lugemikkudest alates on lapsed ka Eesti koolitubades Aisopose valme või nende teisendeid veerinud. Aisopose valmide **lastevariante** on lugematu hulk. Igal ajastul sündisid ikka uued ja uued töötused, mis levitasid laste seas parasjagu kilbile tõstetud kõlblusnorme ja käitumistavasid, aitasid lastel kasvada ajastule väarikateks kodanikeks.

AISOPOS

Tüdruk ja piimakann

Tüdruk tuli lehma lüpsmast ja läks nüüd rõõmsalt üle karjamaa kodu poole. Pilgeni täis piimakannu kandis ta pea peal. Tüdruk läks ja muigutas oma mõtteid:

“Riisun sellelt piimalt koore pealt, koorest väntan või, või müün maha, teenitud raha eest ostan kanamune, kanamunadest kooruvad tibud. Ja nõnda on mul varsti terve kanakari olemas. Osa kanadest – kukkedest müün maha ja ostan selle raha eest endale kena kleidi, panen selle kleidi selga ja lähen laadale. Poisid on minu kleidist nii hullupööra sisse võetud, et jäävad karjakaupa minu külge rippuma. Aga mina ajan pea, näe, niimoodi uhkelt kuklasse ja ei tee nendest väljagi.”

Ja tüdruk ajaski oma pea uhkelt kuklasse. Kann pudenes ta pealaelt alla ja piim läigatas rammusa rohu sisse. Ühes sellega kadusid sinna ka tüdruku täitumata jäänud unistused...

Diego Velázquez. Aisopos. Õli.

AISOPOS

Hunt ja lambatall

Ühel palaval suvepäeval silkas va võsaviile selge mägioja äärde janu kustutama, külma karget vett lüripima. Ja mis ta näeb! – Temast veidi maad allavoolu keksis väike lambatall.

Kui hallivatimees oli seda näinud, turgatas talle jalamaid pähe mõte, et ta peab selle voonakese maha murdma. Sest juba mitu päeva polnud ta ivakestki hamba alla saanud. Köht korises koledasti, soolikad vingusid vägevalt ja muudkui nõudsid oma. Aga üks korralik kriimsilm ei saanud ju niisama Jumala loodud loomakest surmata. Sest Looja nõudis iga oma kädetöös sündinud elu hukutamise eest seletuskirja. Ja hunt leidiski paraja põhjuse.

“Loll loom, kaabakas!” karjus võsaviilem vihaselt. “Kes sul, kõlupeal, lubas minu selget joogivett sogada ja mind mudaga mürgitada!”

Voonake vaatas suuril silmil soele otsa,

näitas oja peale ja vastas vaguralt:

“Kulla onu, kui teie joogivett on mudaga mürgitatud, siis mina küll see mürgitaja ei ole. Ennemini saaksite teie mind mudaga mürgitada, sest mina olen ju teist tüki maad allpool voolu... Aga õnneks mina vett ei joo. Mina joon oma ema piima. See on minu jook ja söök.”

“Karistuse kartjad leiavad alati enda jaoks õigustuse!” karjus kriimsilm, kes ei osanud kohe korrapealt muud targemat vastata. “Igatahes oled sa karistamist väärt! Sest... sest läinud aastal mustasid sa igatahes oma juttudega hundisugu nii et küll ei olnud. Ja ära hakkagi mulle vastu vaidlema!”

“Aga,” vaidles voonake siiski vaikselt vastu, “mina küll ei saanud see olla. Mitte kuidagi kohe ei saanud olla. Sest mina sündisin alles tänava kevadel. Mina olen veel päris väike.”

“See ei tähenda midagi!” karjus kõrvekoer. “Kui see ei olnud sina, siis oli see sinu ema või isa või mõni sinu suguseltsist! Teie, lambad, olete kõik ühed vastikud valevandumad. Ja seepärast tuleb teid kõiki ja kõikjal karmilt karistada, et vale ükskord ometigi maa pealt kaoks!”

Ja kriimsilm kargas tallekese kallale ning rebis ta tükkideks. – Kaitsetu karistamiseks leiab kaval kohtunik alati paraja põhjuse.

Lastele jutustanud Andres Jaaksoo

Aisopos Nürnbergi kroonikas.

KAS OLED EDEV?

1 Hommikuti kulub sul peegli ees aega

- a) 5 minutit
- b) 20 minutit
- c) tunnike kindlasti.

2 Juuksur valmistab sulle kohutava pettumuse: kuigi näitasid talle moeajakirjast pilti, millist soengut sooviksid, löikab ta sulle pähe mingi supipotti taolise asjanduse. Sina

- a) kehitad õlgu ja lepid sellega
- b) palud juuksuril löikust parandada või teed seda sõbratari abiga kodus ise
- c) kisendad vihase möira-ahvina üle terve juuksurisalongi ja keeldud sealt lahkumast, enne kui sulle uut soengut ei tehta.

3 Klassi kõige popim tüdruk/poiss tuleb täiesti ootamatult sinu poole külla, kui parajasti käib suurpuhustus ja sul on seljas vanad määratud dressid. Sina

- a) pakud talle istet ja vabandad, et sul pole parajasti võimalik temaga pikemalt tegelda
- b) palud tal oodata ja lähed ümber riietuma
- c) jooksed kohe vannituppa peitu ja käsid emal öelda, et sind pole kodus.

4 Sinu sünnipäeva eel pakub noorem õde end sulle abiks ja lauas istudes selgub, et ta on koogi peale tuhksuhkru asemel peenikest lauasoola puistanud. Sina

- a) pöörad asja naljaks ja püüad kooki soolast paljaks riisuda. Kui see ei õnnestu, siis pakud koogi asemel külalistele küpsist ja kommi
- b) kutsud õe kõrvale, noomid ta korralikult läbi ja saadad poodi uut kooki ostma
- c) teatad külalistele, et su õde on täielik kobakäpp ja räägid sellest veel tükk aega takkapihta.

5 Tähtis koolipidu on tulekul ja sul pole midagi uut ja ilusat selga panna. Sina

- a) lähed rahumeeli peole oma vanade heade pidurõivastega
- b) püüad mõne laheda detailiga oma riideid uuendada
- c) nõuad, et ema teeks kas või pangalaenu, aga ostku sulle kohe uued ja popid riided.

6 Lähed tänaval koos maalt külla tulnud vanaemaga, kes kasutab käimisel jalutuskeppi. Märkad juba eemalt, et sulle tuleb vastu poiss/tüdruk, kes sulle kangesti meeldib. Sina

- a) lähed rahulikult vanaemaga juttu ajades edasi
- b) lõpetad jutu vanaemaga ja naeratad möödaminejale
- c) ruttad kõhku vanaemast mitu sammu ettepoole ja teeskled, et ei tunnegi teda.

7 Suusamatkale minnes ei leia sa kuidagi oma poppi ja mõnusat suusamütsi üles. Ema pakub sulle laenuks oma noorpõlve mütsi. Sina

- a) paned mütsi pähe ja jutul lõpp
- b) paned küll mütsi pähe, kuid ema nägemisulatusest pääsedes peidad selle taskusse või põue
- c) korraldad suure skandaali ja lubad lastekodusse minna, kui sulle kohe uut ja veel popimat mütsi ei osteta.

8 Võimlemisõpetaja nõuab, et kogu klass kannaks ühesugust lühikesed dressi, kuid sinu meelest ei sobi see sulle kohe mitte kuidagi. Sina

- a) paned need lohvakad lühikesed püksid siiski jalga ja katsud nende jubedast väljanägemisest mitte mõelda
- b) püüad dresside vormi väheke normaalsemaks muuta
- c) loobud kehalise tundides käimisest ja teatad kodus, et soovid kooli vahetada.

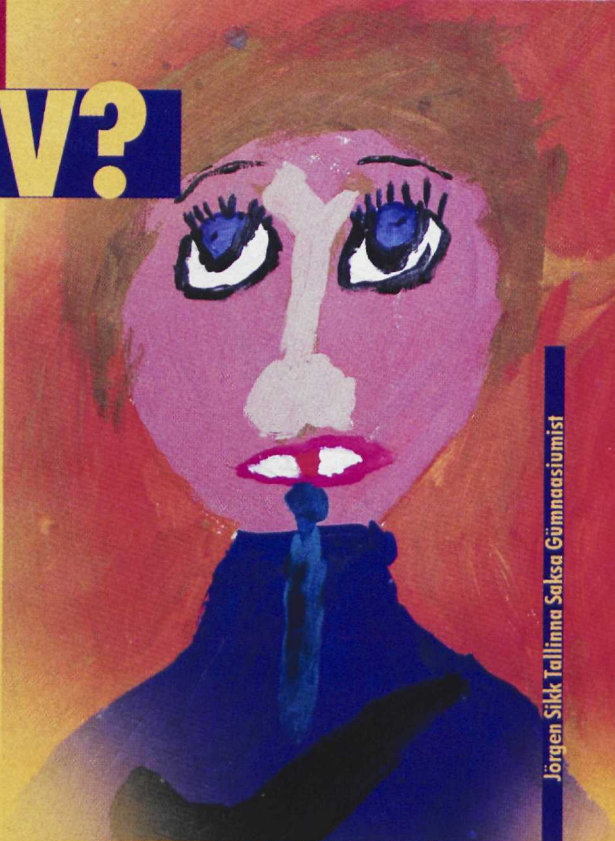
9 Lähimasse poodi saabusid väga lahedad saapad ja su parimad sõbratarid ostsid need pikemalt mõtlemata ära. Sinu kodus on aga parajasti kitsad ajad ja ema keeldub sulle saaparaha andmast. Sina

- a) kehitad õlgu ja lepid olukorraga, kuigi tuju pole just eriti tasemel
- b) laenad kuskilt raha ja ostad need siiski ära – äkki õnnestub näiteks loteriiga raha võita?
- c) kuna tead, kus ema hoiab majapidamisraha, siis lähed ja teed ta hoiukarbi tühjaks – küllap ta kuskilt ikka üürimaksmiseks plekki leiab!

10 Oma armsa väikese krantsiga pargis jalutades märkad poppi poissi, kelle rihma otsas kõnnib uhkelt mingi peenemat sorti haukuja. Sina

- a) ei tee tõukoera omanikust väljagi ja kõnnid oma sõbraga edasi
- b) vahetad suunda ja põikad pöösaste varju

Jürgen Sikk Tallinna Saksa Gümnaasiumist

- c) jätab oma peni kus seda ja teist ja teeskled, et sul pole temaga mingit tegemist.

A = 10

B = 5

C = 1

■ **Tulemused: 10 – 34.** Oled ikka üks epudrilla küll! Ega sinuga pole kerge ei kodustel ega ka sõpradel – igal pool ajad sa uhkust taga. Sul on vedanud, kui sul on jõukas perekond, kes iga su kapriisi ruttab täitma ja toob kas või maa alt välja kõik, mida su süda ihkab. Vahel on aga välise hiilguse tagaajamine sisemise rahulolematuse tunnuseks ja see tähendab, et sul on kogu aeg paha tuju, sest alati leidub keegi, kellel on midagi paremat kui sul. Püüa leida endale huvitavat tegevust, et võiksid vahel mõelda ka millelegi muule.

■ **35 – 55.** Edevust on sul parajal määral, aga hea on see, et sa oma väljanägemise heaks oled nõus ka ise pingutama ja midagi välja mõtlema. Samas on sul päris hea realsuse taju ja üle oma varju sa hüppama ei hakka. Leidlikkust ja osavaid käsi on meil kõigil vaja ka pärast kooli lõpetamist. Ära ainult lase tujul langeda, siis saad kõikjal hakkama!

■ **56 – 100.** Sinuga on vanematel kerge elu ja kui sa ise oma olukorraga rahule jääd, siis pole katki midagi. Eriti lootusrikas on su tulevik sel juhul, kui sul on omasuguseid sõpru või oled leidnud varakult oma ala, mille ennast edasi arendad – sellisel juhul võid jõuda nii kaugele, et näed kena ja elegantne välja ka edevusele rõhku panemata. Kuid kui su ümber on palju neid, kes peavad firmakaid ja muud sellist äärmiselt oluliseks, siis võidakse sind narrima hakata, nii et katsus siiski veidi rohkem ka endale mõelda.

"Ema, mitme nulliga kirjutatakse miljon?" küsib Juku koduülesandeid lahendades.

"Miljon kirjutatakse kuue nulliga, pojuke!"

"Selge!" lausub Juku. "Järelikult kirjutatakse pool miljonit kolme nulliga!"

"Kas tead, emme: see kerjus, kellele sa viis krooni andsid, polnud ainult lonkur, vaid ka pime!" teatab Juku.

"Miks sa nii arvad, pojuke?" imestab ema.

"Ta ütles sulle ju: "Tuhat tänu, kaunitar!""

Juku läheb koos isaga reisibüroosse puhkusereise tellima.

"Tahaksime minna sellisesse kohta, kus pole väga palav ega ka liiga külm. Reis ei tohiks olla liiga pikk ja väsitav," teatab isa reisikorraldajale. "Toiduvalik peab olema suur ja samuti ei tahaks söömiseks pikka maad maha marssida..."

"Ja jäätis ja limps peavad ka kogu aeg käeulatuses olema!" lisab Juku.

"Ning muidugi ei tahaks me eriti palju raha kulutada!" ütleb isa. "No nii, kas teil on pakkuda sellist kohta, mis kõigile neile tingimustele vastab?"

Reisikorraldaja mõtleb pisut ja lausub siis: "Jah – näib, et teile sobiks kõige paremini puhkus külmkapis!"

Luksuslaev möödub üksildasest ookeani-saarest. Reisijad märkavad palmi all hüplevat karvakasvanud meest, kes midagi nende poole hüüab.

"Kes see seal on?" küsivad nad kaptenilt.

"Pole aimugi!" laiutab kapten käsi.

"Ilmselt on mees väheke peast segi – juba pool aastat keksleb ja karjub ta seal rannikul iga kord, kui laev mööda sõidab..."

"Oota sa, Juku!" kurjustab ema. "Kui sa oma vempude tegemist ei jäta, siis räägin kõik isale ära, kui ta koju jõuab!"

Juku raputab pahaselt pead: "No küll teie, naised, olete ikka ühed lobamokad!"

Juku ja ta ema on sporditarvete poes.

"Ma nõuan, et te need uisusaapad, mille me eelmisel nädalal ostsime, kohe uute vastu ümber vahetaksite!"

"Miks ?" imestab müüja.

"Aga sellepärast, et need saapad on

praak – ma pole siiani nendega hokimängus ühtki väravat löönud!" kuulutab Juku.

"Kuule, Juku, see on nüüd lohakuse tipp!" pahanab ema poja päevikut vaadates. "Ega su käekiri ennegi kiita polnud, aga nüüd oled ühe lahtri päris hirmsaid kraaksjalgu täis maalinud! Mitte ühestki sõnast ei saa ma aru!"

Juku vaatab päevikut ning teatab: "Aga see, ema, pole üldse minu kirjutatud! Selle on hoopis meie õpetaja kirjutatud märkus selle kohta, et ma peaksin oma käekirja parandama!"

Joonistamistunnis maalivad kõik lapsed vesivärvidega oma pinginaabrit, ainult Juku istub nõutu näoga.

"Juku, miks sina siis pinginaabrit ei joonista?" küsib õpetaja.

"Antsu ei saa vesivärvidega maalida, tema joonistamiseks oleks vaja olivärve!" kuulutab Juku.

"Miks just olivärve?" imestab õpetaja.

"Sellepärast, ta on kangesti spriti nägu!"

Politseijaoskonnas heliseb telefon.

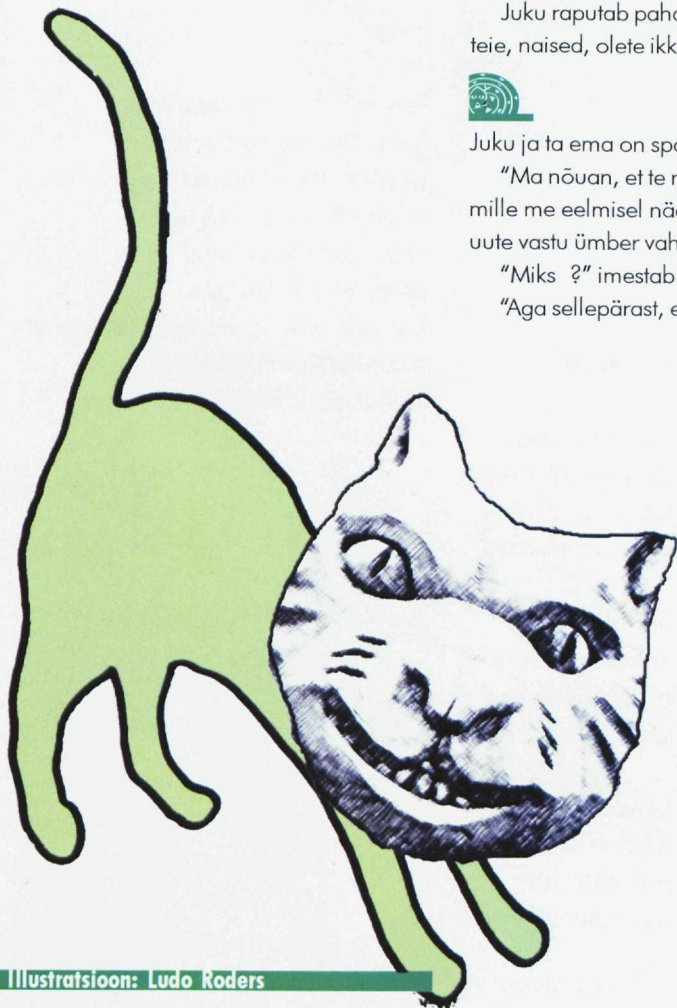
"Hallo, korrapidaja!" hüüab närviline hääl torust. "Naabri kass hüppas praegu õhuakna kaudu perekond Männiste elutuppa!"

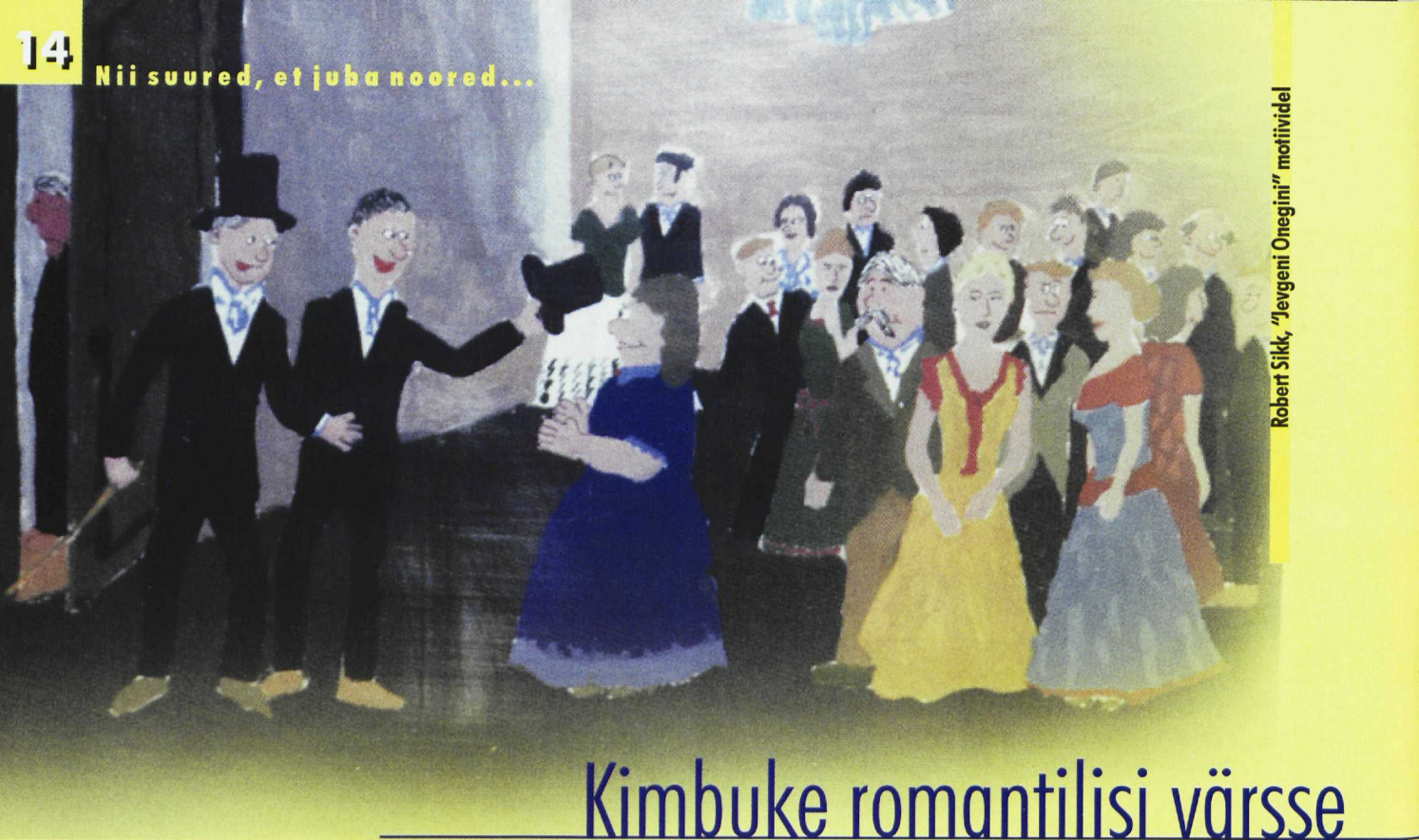
"Jätke naljad!" ütleb korralvur ja paneb toru hargile.

Hetke pärast heliseb telefon uuesti: "Rutake, kass juba märkas mind! Appi!"

"Kes seal räägib?" pärib politseinik pahaselt.

"Perekond Männiste papagoi!"

Kimbuke romantilisi värse

Elu ilma armastuseta

Elu ilma armastuseta
on nagu surm!
Kui ei ole sind mu kõrval,
on mul hirm.
Näen unes sinu vaimu
ja see hirmutab mind.
Mõtlen sulle nii palju,
ei suuda unustada sind!

Julia Murašova Tallinnast

...

Armastus on tore asi,
minu käes on tema käsi,
kõik on tore,
probleeme pole.
Rõõmsalt möödus meie suvi.

...

Nüüd on minu süda murtud,
mitu kuud me pole kohtund.
Teisi poisse rõõmustab,
mind on ära unustand...

Vahur Sepp Saaremaalt

...

Tahan olla pisar su palgel,
mis liigub mööda põske,
mis säteandab kui pärl,
mis on rannakarbi seest leitud...
Pärl, mis säteandab kui kuld,
eriti siis kui väljas on karge,
ja veepiisk muutub jäätund klaasix,
mis maha langedes
killuneb mitmex tükix.
Soojenedes killud sulavad
ja jäävad alles vaid veetilgad,
mis koondudes moodustavad lombi.
Pisarad on emotsionaalne vedelik,
mis tegelikult ilmutab end siis,
kui meel on häppi või kurb.

Talvine maja

Pildil on kalm maja,
mis on suikund talveunne,
ei kostu mingit kaja —
ka kaja mattub lumme.

Pildil on ka puud,
mis on lumest valged.
Kuid pildil ei ole kuud,
millest helendaxid palged.

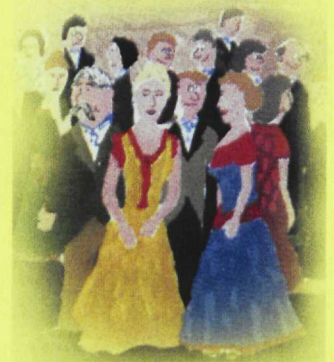
Taevas on tume, must...
Majad on tumehallid.
Kuid kust tuleb see valgus, kust?
Pildi vaatamise hetked on kallid.

Sandra Tõnisson Harjumaalt

Päike

Päike vaikselt meresügavusse kaob,
kuid ta jätab oma märgi maha:
peegelpildi klaassiledale veele laob,
ise läheb lõpmatusse mere taha.
Päike — kaunistab ta taevast kõledat,
taevale ta annab ilme, jume,
kuid mitte oranži, et näiks taevas nagu põlevat —
annab hoopis roosakat ja punast,
et taevas poleks õhtuti nii tume.

Marja-Liisa Jõgevamaalt

Mustkunsti ajalugu

Ongi kätte jõudnud auväärset teatrikuuks kuulutatud märts. Nagu eelmises numbris lubatud, pühendan seekordse loo itaalia näitekirjanikule krahv Carlo Gozzile. Meeldetuletuseks veel niipalju, et just tema ühendas *commedia dell'arte* traditsioonid tolleaegsete illusioonidega ning kirjutas klassikaks kujunenud komöödia „Armastus kolme apelsini vastu.“

Carlo Gozzi sündis 13. detsembril 1720 Veneetsias, pärinedes vanast kohalike juurtega perekonnast. Isa võlad sundisid noort meest otsima vahendeid enda äraelamiseks ning seetõttu liitus ta kuueistkümneme aastaselt Dalmaatsia armeega. Kolme aasta pärast pöördus Carlo siiski Veneetsiasse tagasi, tagades mitme satiirilise pala avaldamisega oma vastuvõtmise Granelleschi ühinguusse, mille vaimukaima liikmena ta peagi tuntuks sai. See ühing omas tõsiseid kirjanduslikke ambitsioone ning oli eriti agar kaitsma itaalia kirjandust välismõjutuste eest.

Kuna Pietro Chiari ja Carlo Goldoni Prantsusmaa eeskujul kirjutatud näidendid olid endisaegsele itaalia draamale ohuks, asus Gozzi ühingu nimel seda päästma. Seetavisi kirjutas ta muinasjutul põhineva komöödia „Armastus kolme apelsini vastu“, paroodia kahe eelnimetatud näitekirjaniku kohta. Selle esitamiseks palkas Gozzi Sacchi trupi, mille näitlejad tänu Goldoni ja Chiari näidendite rangele ülesehitusele olid töötuks jäänud. Nii ühines nende näitlejameisterlikkus sooviga tõestada prantslaslikele autoritele oma paremust ning „Armastus kolme apelsini vastu“ saatis tohutu edu.

Gozzi kirjutas terve sarja muinasjuttudel põhinevaid näidendeid, milles kasutas satiirilise efekti rõhutamiseks sisuga tiheidalt seotud illusioone. Näiteks ilmusid tegelased ootamatult maa alt või lahkusid läbi seinä, kõrb muutus öitsvaks aiaks, elav ja liikuv kuju pudenes kildudeks, koletis kaotas võitluses käed-jalad, kuid kasvatas need kiiresti keha külge tagasi ning jätkas võitlust;

tegelased muundusid loomadeks, lindudeks ja esemeteks... Selliseid näiteid võiks tuua lõputult. Need komöödiad olid lühiajaliselt äärmiselt populaarsed, ent Sacchi trupi lagunedes eirati neid täielikult. Ometi neid ei unustatud, näiteks Goethe sattus Gozzi komöödiatest vaimustusse ning kiitis neid taevani.

Elu hilisematel aastatel proovis Carlo Gozzi kirjutada ka tragöödiad, kuid need ei saavutanud kriitikute heakskiitu. Suur näitekirjanik suri 4. aprillil 1806.

Trükk

Mustkunstnik tuleb kohmakalt lavale, käes pokaal, mis on täidetud punase vedelikuga (näiteks mahlaga: isegi kui esineja on täisealine, ei tarbi ta laval kunagi alkoholi, kuna see teeb keele pehmeks ning häirib koordinatsiooni). Aegajalt rüübab maag julgustuseks mõned lonksud, nii et eeslavale jõudes on klaas juba peaaegu tühi. „Tervist,“ alustab ta ebavalevalt, rüübates teksti vahele mahl. „Ee... Mul paluti teile täna mustkunsti teha... Aga ausalt öeldes... Noh... Ma ei oskagi nagu millestki alustada... Ee... Tähendab, ma küll oskan trikke teha, aga... Aga ma ei oska valida, mida ma esimeseks tegema peaksin...“ Kui esineja oma tekstiga nii kaugele jõuab, on ta pokaali juba tühjaks joonud. Äkitselt tormab lavale vihane mees, silma järgi otsustades lavastaja, juhtpult käes: „Stopp, stopp, stopp! Nii küll ei lähe! Sa pead palju kindlam olema ja teadagi ei tohi sa kokutada! See on jama! Proovime uuesti!“ Viimaste sõnadega vajutab ta puldil ilmselt tagasikerimise nuppu, kuna mustkunstnik hakkab seepeale tagurpidi oma algsele kohale liikuma ning oh imet – ka pokaal tema käes

täitub uuesti! Kui illusionist on peaaegu lava tagumises nurgas, kust ta oma teekonda alustas, vaatab lavastaja publiku poole ning küsib: „Kas te olete valmis?“ Kui pealtvaatajad annavad jaatava vastuse, lahkub ta laval, jõudes enne puldil „play“ nuppu vajutada. Mustkunstnik hakkabki uuesti liikuma, kuid seekord on tema kõnnak kindel ning tekst selge.

Carlo Gozzi

Selgitus: Selle triki saladus peitub isetäitvas pokaalis, ülejäänud tuleb jätta näitlejameisterlikkuse ja hea lavapartneri hooleks. Taolise klaasi valmistamine on tegelikult imelihtne – vaja on vaid seest tühja varrega pokaali ning kummibal-

Gozzi kirjutas terve sarja muinasjuttudel põhinevaid näidendeid, milles kasutas satiirilise efekti rõhutamiseks sisuga tiheidalt seotud illusioone.

looni. Viimane kinnitatakse varre külge, nii et klaasi vett valades täitub ka balloon. Kui pokaal nüüd tühjaks juua, on balloon endiselt vedelikku täis. Seda kokku pigistades klaas täitubki. Loomulikult tuleb ballooni hoida peopesas peidus, et publik seda näha ei võiks. Samuti tuleb pigistamisel olla ettevaatlik – järsud ja äkilised liigutused jäävad pealtvaatajatele hästi silma, kõik peab toimuma aeglaselt ja sujuvalt. Muide, elavuse lisamiseks võib puldiga mängimise varustada heliefektidega, näiteks tagasikerimise muusikaga ajal, mil mustkunstnik, selg ees, oma algsõnades liigub.

**Tere, Triibu-Liine!
Saadan sulle mõned
uuemad vanasõnad!
Maarit L. Tallinnast**

- Rääkimine – kuld, vaikimine – “kaks”!
- Mida Juku ei õpi, selle eest Juhan ei vastuta.
- Kordamine on tarkuse ema, aga tarkuse isa on juba ammu jäljetult kadunud.
- Kes vana asja meelde tuletab, on kohtu-uuriija!
- Kes püüab kõigest väest, sellest saab super-kalamees.
- Valel on lühikesed jalad, aga kes see tänapäeval jala käib!
- Hommikul on kuld suus, kuhu see puder veel peaks mahtuma?
- Kes kassi saba kergitab, kui tegemist on siiami konkssabaga!
- Vara üles, hilja voodi – arvuti meil majja toodi!

**Lahedaid liisusalme on
kogunud Martiina Viil Tartust**

...

Nip-nap-naba –
sina oled mängust vaba!

...

Rätsepmeister Kakaduu
õmbles mulle palitu.
Eest sai kitsas, tagant lai,
keskelt nagu keerusai.

...

Tsuhhat-tсахhat sõidab rong,
mitu vagunit tal on?
Ära kuula teiste juttu –
ütle ise, ütle ruttu!

...

Vana paks laadapull,
nina otsas niidirull.
Suppi sööb ta sussiga,
kartuleid kalossiga.

...

Armas sõber, ole kena,
täna mängu alga sina!

...

Mamsel keetis suppi –
mina suppi mekkima.
Mamsel mulle kulbiga,
mina talle luuga.
Mamsel kukkus maha,
jooksin kapi taha.
Leidsin rubla raha,
ostsin kasukanaha.

Iliris Vestik Westholmi Gümnaasiumist

...

Kapten, kapten, kannan ette:
teie naine kukkus vette.
Pea oli ees ja jalad taga,
kirbud jooksid ümber naba.

...

Kevad palju lilli tõi,
nendest pärga teha võib.
Panen sulle pärja pähe –
sina mängust välja lähed!

...

Väike hiir Miki-Viki
leidis põõsast pekitüki.
Hakkas seda närima,
kodu poole tirima.

**Triibu-Liine leidis oma
varanduse hulgast
kimbukese Põlvamaalt saadetud
klassikalisi väljavõtteid
Helerini ema salmikust,
mis meil seni avaldamata.**

...

Mälestused on nagu vesiroosid,
mis elavad pisaraist.

...

Elu on võitlus,
tunnete mäng,
tormide heitlus,
murede säng.

...

Raske on armastada seda,
keda vihkad.
Veel raskem on kaotada seda,
keda armastad.

...

Ära otsi õnne sõnadest,
vaid silmadest ja südamest.

...

Minevik – kahetsus,
olevik – joovastus,
tulevik – unistus.

...

Iga maja on raamat,
iga korter on lause,
iga perekond on sõna,
iga inimene on täht.

TEEKOND LAEVADE JUURDE

Meie, eestlased, oleme küll nime poolest mererahvas, kuid vähesed meie seast tunnevad nimepidi merelinde, tunnevad kalu ja kalapüügiriistu. Isegi veesõidukid pole meile kuigi tuttavad...

Anu Ainsaar, Saku Gümnaasiumi 6-c klassi tüdruk, on aga uurinud koguni selliseid veesõiduriistu, millest paljusid enam nähagi ei saa. Vähe sellest:

Anu kirjutas oma uurimuste põhjal isegi raamatu. Loeme seda nüüd siis kõik koos!

lidsete laevade raamat

I KIVIAEG

Nahkpaat

Ants ohkas: "Talv saab läbi, homme jälle merele!"
"Võta mind ka kaasa!" lunis Kaupo.
"Oled veel liiga väike, tuleval aastal saad."
"Päh! Ega see siis nii raske töö ka pole!"
"On ikka küll!"

"Räägi mulle, mis selle hülgepüügi nii raskeks teeb?"

"Töö pole, jah, väga raske, aga seda tuleb palju teha. Tuleb hüljest luurata, kui ta saarel lesib, ja kui paat on küllalt lähedale jõudnud, siis oda visata. See võib mööda minna, aga võib ka hülgele pihta saada. Kui oda pihta saab, peavad kõik mehed sikutama, kuni hülge pea on paadis. Siis lõigatakse tal kõri läbi ja verd voolab potti. Seda me siis joomes, ja soe veri on see kõige magusam jook üldse! Oi, kuidas seda jälle maitsta tahaks! Kui kõri on läbi lõigatud, vinnatakse hüljes üle parda. Nüüd lastakse kogu veri välja. Osa hoitakse alles, see annab palju jõudu. Siis viiakse hüljes kindlasti maale.

Meestel on kalavõrgud ka kaasas. Kala püütakse hüljestele söödaks. Kui hülged end tükk aega peidavad, meelitatakse neid kaladega. Kui aga hüljes jääb kalavõrku kinni, tiiritakse ta välja ja võrk lõigatakse hülge ümber katki. Kui võrgust võetud hüljes tappa, saab ta pahaseks ja järgmine aasta enam hülgeid ei saada. Ega see siis naljaasi ole, kui kelmilt saadud loom tappa – siis ta saab pahaseks. Seepärast pannaksegi võrgud sisse öösel, kui hülged magavad. Kala saab küll vähem, aga meelitamiseks piisab ju vaid mõnest. Jah, kui hüljes on maal, nülitakse ta ära – see tähendab, võetakse nahk maha. Soolikad võetakse ka välja. Kui liha pannakse tallele, lõigatakse selle sisse pilud, kuhu pannakse jäätükke. Muidu läheb liha ju halvaks. Kui seda kohe süüa tahetakse, tehakse lõke üles ja küpsetatakse hüljes ära. Kui seda aga kohe ei sööda, vaid pan-

nakse tallele, siis maetakse liha lume sisse kindlasse kohta. Hülgeid püütakse kevadel, sest siis tulevad nad saarele ja muidu ei saagi püüda.

Nüüd tehti uus paat. Kaared vaadati juba ammu valmis, samuti ridvad. Nägid, need pandi kõik eraldi paika ja kinnitused mähti peenikeste kuusejuurte sisse. Ja kohe määrasin nad vaiku tilkuvu puutükiga üle. Vahepeal tõmbas ema pehmed pargitud hülgenahad pingule ning õmbles need kokku. Pärast sikutasime need nahad üle kaarte ja õmblesime kuusejuurtega ritvade külge kinni. Kõik õmblesed ja augud määrasime vaiguga kokku. Vaatasid, päike kumas kenasti läbi naha, näitas, et ridvad on ilusad sirged?"

"Jaa, kõik kaared olid selgesti näha," kostis Kaupo. "Isegi need vaigutilgad, mis sa nahale tilgutasid, olid näha."

"Jah, vaiguga tuleb paat üle määrada – muidu tuleb vesi solinal sisse. Nii, kus see põdrapea meil nüüd ongi?" otsis Ants.

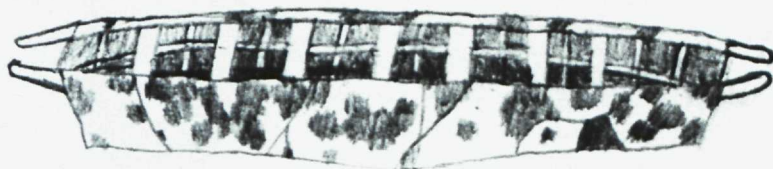
"Ema mattis selle suvel vaat sinna pingi alla!"

"Tubli poiss – sa märkad kõike! Tuleval aastal võtan su küll kaasa. Ongi siin – sellest saab nüüd paadile pea, ilma peata paat ei lähe ju vees edasi, upub veel viimati ära. Lähme, paneme paadile pea külge!"

Väikese Kaupo silmad läksid suureks: "Kas mina tohingi siis talle pea külge panna?"

"Tohid, tohid, miks siis ei tohi! Kaasa tulla sa ei saa, eks midagi pead ikka saama!" ütles vanaisa Ants poisile.

Nii nad astusidki hütist välja, Kaupol käes põdrapea, mis kumas õhtuhämaruses valgena. Astusid kõrvuti – taat ja pojapoeg, otse rannal lebava paadisilueti poole.

Ruhe

"Kaupo, vaata! Suur suvi käes, lähme kalale!" ütles Ants poisile.

"Lähme!" oli poiss kohe nõus.

"Mis kala sa püüda tahad?"

"Eks ikka seda, mida on."

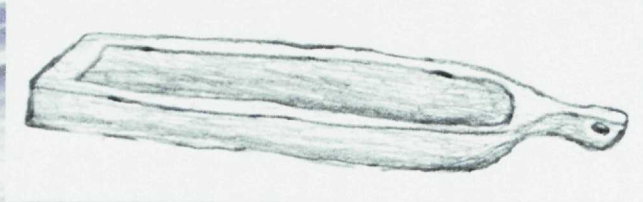
"On kõike, aga millist sa õnge otsa tahad?"

"Kas ahvenat on?"

"On, aga vähe. Meie jõgi on ahvena jaoks liiga kiire vooluga."

"Aga naluke ju ikka on, nii et püüame teda!"

"Jah, ahvenaid on siis paksult, kui enne veidi soolikaid anda.

Ahven on algaja jaoks hea kala. Aga enne teeme sulle paadi."

"Päris paadi? Tore!"

Nad läksid põllule. Ants raius kirvega ühe põlluservas kasvava paraja puu maha ja võttis liigse osa maha. Vahepeal pidi Kaupo teda asendama, sest Ants väsis ära. Sellele tööle kulus mitu tundi.

Nüüd jäi alles jääme palginott.

"Ja sellest tuleb paat?" imestas Kaupo.

"Jah, sellest tuleb paat!" ütles taat. "Kuid sellest tuleb ruhe, mitte haabjas."

"Miks sellest siis haabjas ei tule?" uuris poiss. "Haabjas on ju palju laiem ja ilusam."

"Sest haabjas läheb kergesti ümber," teadis vanaisa.

"Ruhe on ju ümaram, miks siis haabjas ümber läheb ja ruhe mitte?" küsis Kaupo.

"Ruhe läheb ka kergesti ümber, kuid ruhet saab toetada, haabjat mitte. Vaata hoolega, poiss, ja õpi!"

Ants raius puuokstest veel mõned sirgemad maha ja lõikas need palgiga ühpekkusteks. Siis raius ta sinna veel mõned lühikesed lõhed. Nüüd olid tal puupalk ja neli jämedat oska, kahel üks pilu, kahel kaks vastamisi pilu. Veel lõikas ta ülejäänud üvetükist mõned rõngad ja võttis lähedal seisvalt kuuselt vaiku. Ta määris rõngad vaiguga kokku ja pistis need lõhedesse, liites niimoodi oksad paarikaupa kokku. Üks poolring jäi mõlemal poolel välja, seda Ants ei määri-nudki.

"Mis see siis nüüd on?" küsis Kaupo.

"See on ruhe toetus," vastas taat. "Too pingit talb!"

Silmapilk oli poiss talvaga tagasi.

"Nüüd uuristame paadi valmis!"

Seda öelnud, võttis Ants kirve ja asus ruhele öönsust raiuma. Vahepeal väsis ta ära ja kutsus poisi appi. Näitas kätte, kus väga täpselt polnud vaja töötada, et oskamatud käed ei saaks kahju teha. Lõpuks oli paadil suur auk sees ja kord tuli talva käte. Sellega töötati algul samuti, kuid pärast võttis Ants talva enda kätte ja lõikas põhja kenasti

kumeraks. Lõpuks kraabitigi kõik veel üle ja kere oli valmis.

"Kas siis nina ei tulegi?" küsis Kaupo.

"Ei tule, ruhel pole nina tarvis," kostis Ants. Siis jäi veel üle ainult ruhe külgedesse lõhed teha, poolringid üle vaigutada ja küljetoetus paika pista. Nüüd sai väike Kaupo aru, mis ruhe ümber ei lähe. Talle võis küljetoetuse külge liita – haabjal on kumerad küljed, sinna ei saa ju toetust panna!

"Nüüd lähme kalale!" hõiskas Kaupo.

Ants noomis: "Tasa, tasa, Kaupo – homme lähme kalale! Praegu on päev juba õhtus, oleme väsinud ja harjus on pealegi päevakala."

"Päh... Aga taat, kuidas me siis homme kala püüame? Kas meil on ikka õnged olemas?"

"Olemas, olemas – kuidas siis muidu! On nõör, on luust konks, on kärbsevaglad. Ridva võtame kohapealt. Kivid seome nõöri külge, siis vajub uss põhja. Lähme nüüd!"

Nii nad läksidki. Astusid kõrvuti – taat ja pojapoeg – otse oma pisikesse hüti poole.

Haabjas

Ants rääkis: "Nüüd lähen järvele kalale. Seal on palju kalu – nii pikki kui laiu, üks uhkem kui teine. Mats käis eelmisel aastal, tänavu on minu kord."

"Aga taat, kas sa minu ka kaasa võtad?" küsis Kaupo kavalasti.

"Ei võta, sa oled veel liiga väike."

"Kuidas ei võta – hülgeid ju käisin püüdnud! Olen ju küllalt suur!"

"Ei ole! Hülgepaadis ei mallanud sa paigal istuda, tõusid ühtlugu põlvili ja katsusid vett. Ja kas sa siis ei mäleta, kuidas sa paadis püsti hüppasid, kui me olime esimese hülge kätte saanud, ja kuidas me kõik sinu hõiskamise saatel vette plartsatasime? Kas sa ei mäleta? Kui me poleks seda ujuvat hüljest odaga visanud, oleksime kõik kuivaltpääsenud."

"Nojah, aga järv on ikkaka midagi muud kui meri."

"Nimelt – ja veel hullem!"

"Kuidas? Ruhega läks mul ju üpris hästi, sain mitu harjust ja noore havi."

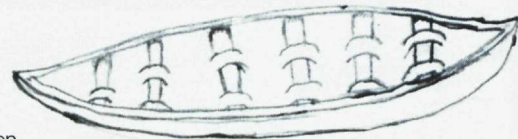
"Me panime ruhele küljetoed. Seepärast ei läinud ta ka trampimise peale ümber. Mäletad, haabjale tugesid ju panna ei saa!"

"Nojah," oli Kaupo kurb. Siis aga ütles ta: "Olgu, aga ma ei pea ju p a a t i tulema: vaatan niisama kaldalt. Saan ka järvekalu tunda õppida."

"Muidu võiksid küll, aga sa ei jaks nii kaugele kõndida. Kaks päeva tuleb järjest kõndida, ainult öösel puhkad. Kui me vahepeal rohkem puhkaksime, ei jaksaks me küllalt toitu kaasa võtta. Koju sa jääd – ja jutul lõpp!"

Nüüd istus Kaupo kivile maha ja hakkas metsavaime siunama, et need teekonda venitavad, ei lase tal järveni jõuda.

"Ära metsavaime sedaviisi nüüd küll pahanda!" manitses taat. "Pärast juhtub haabjaga midagi..."

Hea õps annab nõu

Vitraažist ja küpsistest

Küllap sa juba tead, mida vitraaž endast kujutab.

Vitraaž on värvilistest klaasitükikestest seatinast või pliist raamistuse abil ühendatud kujutis.

Vitraažidega on kaunistatud peamiselt kirikute aknad, vitraažidega võib kaunistada uksi ja pisikesi klaasvitraaže võid oma akna kohale riputada. Eesti tuntum vitraažikunstnik on Dolores Hoffmann. Tema kauneid klaasvitraaže võid imetleda Tallinna Pühavaimu kirikus, Toomkirikus, Türi, Elva ja Ruhnu kirikus.

Seekord on sul võimalus valmistada päris oma vitraaž, soovi korral see akna külge valgust püüdma riputada – ja mis kõige toredam: pärast saad selle ära süüa või hoopis sõpradele kinkida!

Vitraažküpsiste valmistamiseks läheb sul vaja:

- 1 1/2 kl. nisujahu
- 1/2 kl. odrajahu
- 1 tl. kaneeli

- 1/4 tl. soola
- 1/2 tl. soodat või küpsetuspulbrit
- 1/2 kl. võid
- 1/2 kl. pruuni suhkrut
- 1 muna
- 1/2 kl. hapukoort
- 100 g värvilisi läbipaistvaid karamelle

PS! Kui sul odrajahu ei ole, siis asenda see nisujahuga.

Suhkruga on sellised lood, et seda võib alati panna retseptis ettenähtust vähem ja siis maitse järgi juurde lisada.

Kauss, mikser, taigenarull, nuga küpsiste taignast välja lõikamiseks, fooliumi või küpsetuspaberit, šabloonide jaoks kartongpaberit, küpsisevorme.

Koostisained

Sega

Karamellipuru

Taigen

Karamelliga taim

Sega omavahel jahud, kaneel, küpsetuspulber ja sool.

Mikserda või suhkruga kohevaks, lisa muna ja hapukoor. Sega võimunasegu jahuseguga. Mikserda ühtlaseks, kuni taigen hakkab kausi küljest lahti tulema. Jaga taigen kaheks, suru palliks, kata toidukiilega ja pane 2 tunniks külma.

Vahepeal purusta karamellid – tee seda kas köögikombainis või pane kommid kilekoti sisse ja purusta pudrunuiga. Soovitatav oleks enne purustamist jagada karamellid eraldi värvitoonide kaupa ning panna purustatud karamellipuru eraldi topsikutesse.

Kui karamellid on purustatud, siis võid mõelda, millise kujuga küpsiseid soovid meisterdada. Soovi korral lõika kartongist välja soovitud kujuga šabloonid, aga võid ka otse rullitud taignale fantaseerida. Või veel lihtsam, võid kasutada hoopis valmis küpsisevorme.

Lõpuks võta ahjuplaat, kata see võiga määritud küpsetuspaberit või fooliumiga.

Rulli taigen vähemalt 4 mm paksuseks. Aseta šabloon taignale ja lõika noaga küpsise kuju välja. Vitraaži raamid peaksid jääma vähemalt 0,5 sentimeetri laiused.

Kui vitraažikesed on ahjuplaadile (küpsetuspaberile) ritta laotud, siis tuleb kokkamise kõige lõbusam osa: tühja vitraažiraamistiku kara-

mellipuruga täitmine. Võid teha ühevärvi- või vitraaže, aga võid ka eri toone kokku sulatada.

Ja siis ei ole midagi muud kui ahju. Ahj peaks olema nii keskmise kuumusega ja 15 minuti jooksul peaksid küpsiste servad kergelt pruunikaks tõmbuma. Vahepeal võid piiluda, kuidas karamellid on sulanud: kui tundub, et mõned augud on tühjaks sulanud, siis võid karamellipuru küpsetamise käigus juurde lisada.

Seejärel tõsta küpsised 10 minutiks ahjuplaadiga pliidile või alusele jahtuma.

Kui küpsised on jahtunud, siis lõika need käärdega piki küpsetuspaberit eraldi lahti, nii on mugavam hiljem küpsetuspaber iga küpsise küljest eraldi lahti rebida.

Enne paberi rebimist peab küpsis olema täiesti jahtunud. Seejärel keera küpsis ettevaatlikult paberipoollega ülespoole ja rebi tasakesi küpsetuspaber küpsise küljest lahti.

Soovi korral võid valmistada akna kohale riputatavaid vitraaže, sel juhul ära unusta enne küpsiste ahju panemist neile riputusaugud teha. Arvata aga võib, et need vitraažikesed eriti kaua rippuda ei jõua, sest need süüakse lihtsalt ära !!!!

Vitraažküpsiste retsept on võetud minu tõlgitud "Voolimisraamatust", mille autoriks on **MaryAnn Kohl**. Kui sind huvitab meisterdamine, siis see raamat on küll kaanest kaaneni täis põnevaid meisterdamisretsepte ja nõuandeid.

Kristina Kruuse-Tezak,
kunstiõpetaja, kes elab praegu
Ameerikas Arizonases

Valmis Küpsised

Paberi rebimine

 HEA LAPP

HEA LAPS

Sandra

Foto: Ulo Josing, ETV

Bonnie Wright

Tere, sõbrad!

Jaanuarinumbrile saabus nii palju häid kaastöid, et auhindade jagamisega läksid lood keeruliseks kätte. Kes preemiast seekord ilma jäid, neid lohutagu see, et eks järgmiste võistluste auhinnad ootavad ju veel ees! Tallinna, Harju-, Lääne-Viru-, Järva-, Pärnu- ja Läänemaa lapsed saavad oma preemiad kätte **Kullo Lastegalerist (Kuninga 6, Tallinn)**, Tartu-, Valga-, Viljandi-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse **O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda (Kompanii 3/5, Tartu)**, idavirumaalased saavad preemiad kätte **Jõhvi Keskraamatukogu lasteosakonnast (Jõhvi, Rakvere t 13a, tel. 3370336)**. Kellel on muid soovet, neil palume toime- tuse kirjutada, helistada või meilida.

Barbie koerakotid võitsid **MARGET HUNT** Tarvastu Gümnaasiumist, **ANNIKA AARELAID** Väike-Maarjast ja **LAURA JOHANSON** Suure- Jaanist. Koeraklepsud saavad **KATERIINE PÜÜA** Kuresaarest, **EGE-ELIZABETH KALDARU** Väike-Maarjast, **MARGARET MIKLI** ja **KATRIN PÄRNPUU** Tallinnast, **KAISA KALLAS** Tartust, **AVELIIS VESKIMÄE** Türitl, **SUSANNA ARRO** ja **TRIINU TAMME**

Kadrinast, **HELERI ALL** Tootsist, **SILVIA LEHEMETS** Mustlast, **MARET SAAREMETS** ja **KLAARA-KAARI KUPPER** Suure-Jaanist, **MARIANNE SOKK** Valgamaalt, **ELIS RUUS** Elvast ja **MAREK PAAS** Vastseliinast.

LEGO-auhinnad saavad seekord **KRISTJAN PUURA** Tallinnast ja **RAIN ALBRECHT** Valgamaalt.

Ristsõna-CD-d võitsid **HENRIETTE REHELEM** Otepäält ja **MAARJA HELLEN MATLA** Väike-Maarjast.

Sisuküsitluste vastustest on meile ajakirja tegemisel kõvasti kasu. Kuna kõik vastused olid väga sisukad, siis tuli auhinna- raamatud lihtsalt välja loosida. Need võitsid: **SILLE EERO** Türitl, **NELE LUIK** Läänemaa, **MARGOT SEPP** Pangodist, **ANDRES AINSON** Tallinnast, **KAIA RAUDSEPP** Võrumaalt ja **KRISTI KÄHÄR** Raplamaalt. Peavõidu – Guinnessi rekordite raamatu tõi loosiõnn **LISETT ORASE** Keilast.

NIMI: Liisa Ivanov
VANUS: 10a
LEMMIKBÄND: Vanilla Ninja
KOOL, KLASS: Ülenurme Gümni, 4b kl
RATE, MSN: Liar66 msn:
Liisaivanova@hotmail.com
SOOV: leida 10-11a. kirjasõpra

Tere! Kõik, kes teavad midagi WIG-WAMist või on selle fännid, võiksid mulle kirjata. Loomulikult vastan ka teistele kirjadele! Vanus pole oluline! **MARIANNE SOKK, Soontaga pk 15, Puka vald 68225, Valgamaa.** Kuulutus ei aegu!

NIMI: Eginhard Haas
VANUS: 11a. poiss
SÜNNA: 14.05.1995
LEMMIKBÄND: Vanilla Ninja
TEGELEN: kõiksugu spordiga
MEELDIB: sõpradega koos olla
SOOV: leida 9 –11a. sõpra, soovivalt Pärnust, kuid võib ka mujalt. Ükskõik, kas poiss või tüdruk
ADDRESS: Kivimaguna t., Laiksaare SJK, Pärnumaa 86103

Hei, kõik kirjandushuvilised! On ilmunud uus kirjanduse foorum Kirjaklamber, kus saab pikalt ja laialt arutleda kirjanduse teemadel. Foorumis saab veel mängida foorumimänge, panna üles omaloomingut ja palju muud! Foorumi link on: <http://kirjaklamber.forumsplace.com> **Sizzy.**

Tere kõigile, olen 15.a Tartumaa neiu. Meeldib koristada, nõusid pesta ja ka süüa teha. Suvel sõidan rattaga ja käin ka võimaluse korral ujumas. Talvel suusatan ja võimaluse korral uisutan. Ei meeldi raamatuid lugeda. Meeldivad sõbralikud, toredad inimesed. Ei meeldi kahepalgelised, ülbed, ebaviisakad inimesed. Sooviksin tutvuda noormeestega vanuses 15-16. E-post: coolpplx002@hotmail.com Ootan Teie kirju! **KERLI**

Tere, olen 13a. tüdruk Jõhvist. Otsin kirjasõpru vanuses 13-... , kirjutada võivad nii poisid kui ka tüdrukud. Üritan vastata kõigile kirjadele. Mulle meeldib käia kinos, magada, väljas käia, shopata, internetis sur-

fata ja muud sellist huvitavat teha. Mu rate konto on: ratebeibe. Jään teie kirju ootama! aoi@hotmail.com

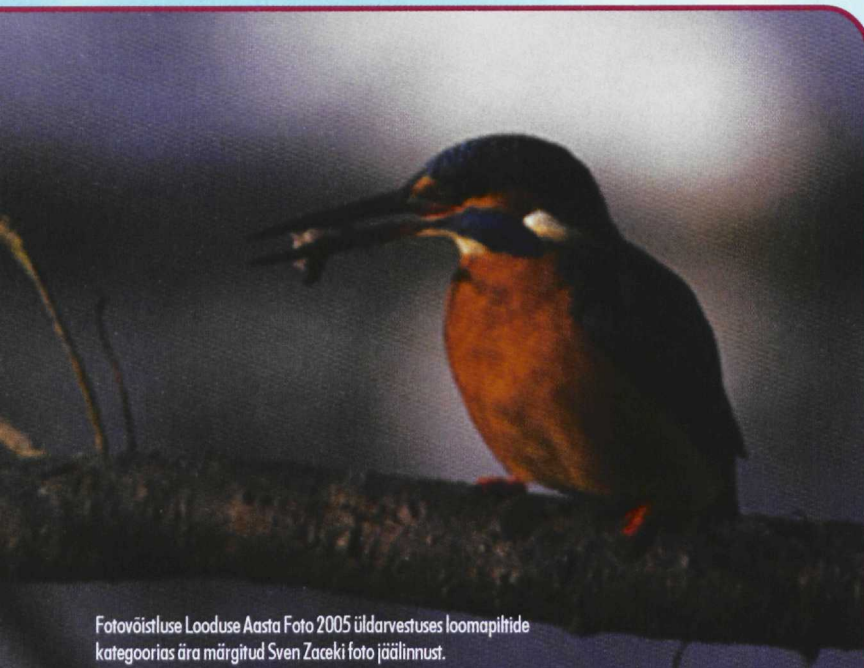
Civa! Olen 14a. Ida-Virumaa neiu, kes soovib leida huvitavat kirjasõpra. Vanus ega sugu pole oluline, aga vastan ainult huvitavatele kirjadele. Eriti meeldiks mulle, kui kirjutaja oskaks mingit teist keelt ka peale eesti keele (vene keel, inglise keel). Aga eriti huvitav oleks, kui ta oskaks ainult inglise keelt. Soovin inglise keelt praktiseerida. E-post: Kertu.Vahemets@mail.ee

Heipa!!! Sooviksin tutvuda neidudega vanuses 15-17! Kõik, kes huvitatud on, võtke ühendust. Võite kõlata: **56791053** või kirrake reiti: **shadowman007**, e-post: shadowman007@hotmail.com. Vastakaid pole nagu mõtet teha, sest tagasi ei kõlla. See ya!!! **Hiphopar**

Tere, olen Jaan Kolga. Ma otsin kirjasõpru. **Rate: peter03** ja hot: jaan-kolga13@hotmail.com.

Tere, Hea Laps! Olen Katariina Tallinnast ja sooviksin teha klubi nimega KJKK ehk siis koerte ja kasside klubi. Meie klubi põhimõte on see, et aitame koeri ja kasse, kes on kodutud ja otsime neile kodu. Kuna olen alles 12, siis vajan teie abi, et selle klubiga alustada ja siis alles tõesti koeri ja kasse aidata. Minu msn on katake282@hotmail.com ja e-post: katake@hotmail.com

Tere olen 14a. lahe pliks. Soovin leida kirjasõpru (poisse) vanuses 14-16. Olen tumeda peaga lõbus ja vahva tüdruk, hobideks on ujumine ja laulmine, vahel teen ise tantse. Kirjutage ratesse, minu kasutaja: niikum. Ootan teie kirju väga. **Agnes**

Fotovõistluse Looduse Aasta Foto 2005 üldarvestuses loomapiltide kategoorias ära märgitud Sven Zaceki foto jäälinnust.

NOORED FOTOGRAAFID, SILMAD SIIA!

Looduse Omnibuss ja Nordea Pank kutsuvad kõiki loodusfotohuvilisi - nii täiskasvanuid, noori kui lapsi - osalema fotovõistlusel "Looduse Aasta Foto 2006". Võistlust korraldame koos Eesti Looduskaitse Seltsi, Eestimaa Looduse Fondi, Postimehe, Maalehe, Eesti Ekspressi ja ilm.ee-ga. Fotovõistluse Looduse Aasta Foto 2006 suurtoetajad on StoraEnso, Kunda Nordic Tsement, Canon Overall, Fotoluks ja Olympus Eesti. Traditsioonidega fotovõistlust toetavad ka Keskkonna Investeeringute Keskus, Eesti Kultuurkapital, Kaitseministeerium ja Tallinna Linnavalitsus ning firmad Regio, Velux, Avision, ajakiri Loodus, ajakiri Cheese, ajakiri Hea Laps jt. Võistlustööde esitamise tähtaeg on 27. märts 2006. Võitjad selgitab rahvusvaheline žürii eesotsas Rein Maraniga. Traditsioonidega fotovõistluse võitjad kuulutame välja 23. aprillil Tallinna Linnahallis, kus jagame Tantsivaid Hunte. Konkurss toimub kolmes vanuserühmas: lapsed (kuni 13a., kaasa arvatud), noored (kuni 20a., kaasa arvatud) ja üldarvestus (osavõtjate vanus ei ole piiratud).

Fotovõistluse eeskirjad leiad www.looduseomnibuss.ee
Info telefonil 6481740, 56476297 ja
e-postiga info@looduseomnibuss.ee.

"HEA LAPS" KÄIS PÜHAJÄRVEL KULDKALAL!

Kuldkalakese lastevõistlusel, mille vanusepiiriks oli 12 aastat ja osalemine tasuta, läi kaasa 85 last. Võistelda tuli loodusteadmistes ja kalapüügis. Võitjaks tuli 12aastane **Reiko Keltjärv** Tallinna Ühisgümnaasiumist, kes vastas õigesti 7-le küsimusele 10-st ning tabas 50 püügiminuti jooksul 22 kala. Teiseks tuli 9-aastane **Helmar Halliste** (6 vastust, 9 kala), kolmandaks 12-aastane **Elmar Kapp** (7 vastust, 7 kala). Auhindadeks olid seekordsel võistlusel kummipaad, mobiiltelefonid, ajakirja "Hea Laps" aastatellimused jpm. Lisaks eelpool nimetatud esikolmikule saavad Hea Lapse aastatellimuse: **Simmo Kikas** (4a), **Karl Peeter Ein** (8a), **Georg Batasjan** (12a), **Gunnar Hautonov** (12a), **Erko Porohov** (12a), **Liis Hallaste** (6a) ja **Rando Veberson** (11a) Kivi kotti ja kohtumiseni järgmisel talvel Pühajärvel!

PAPA CARLO, KUI LAPSI TOOB KURG, KUIDAS SIIS MINA SÜNDISIN?

.....

.....

"Kevade" tegelane
punased köögiviljad

sekundriik Põhja-Euroopas
Urmas

2 x täht
rooma number 999
koit

mees ja ...

vanaraud, töötlemiseks kõlblikud jäätmed

2 x täht
Tiit; Inga
värsked sõnumid

keemia-instituut
Riigikogu

lõunamaal on ... ilm
maja osa
vana, kõrges eas

omaja, valdaja
kroon

Oskar jook
risti-...

jahiloom, metsloom
isiklik sõiduk

ristsõnad
suur pill
neooni tähis

ronimisvahend
Millest on tehtud vasknõud?

märg maa
ära jära
püssi osa

liiklus-eeskiri
televisioon

Ita ... (näitleja)
2 x täht
kuri

tootmis-asutus
võrdkõlgne ristkülik

päriselt, tõeliselt
aasta
tint inglise keeles

hommiku-kaarde
juurvili
Andres

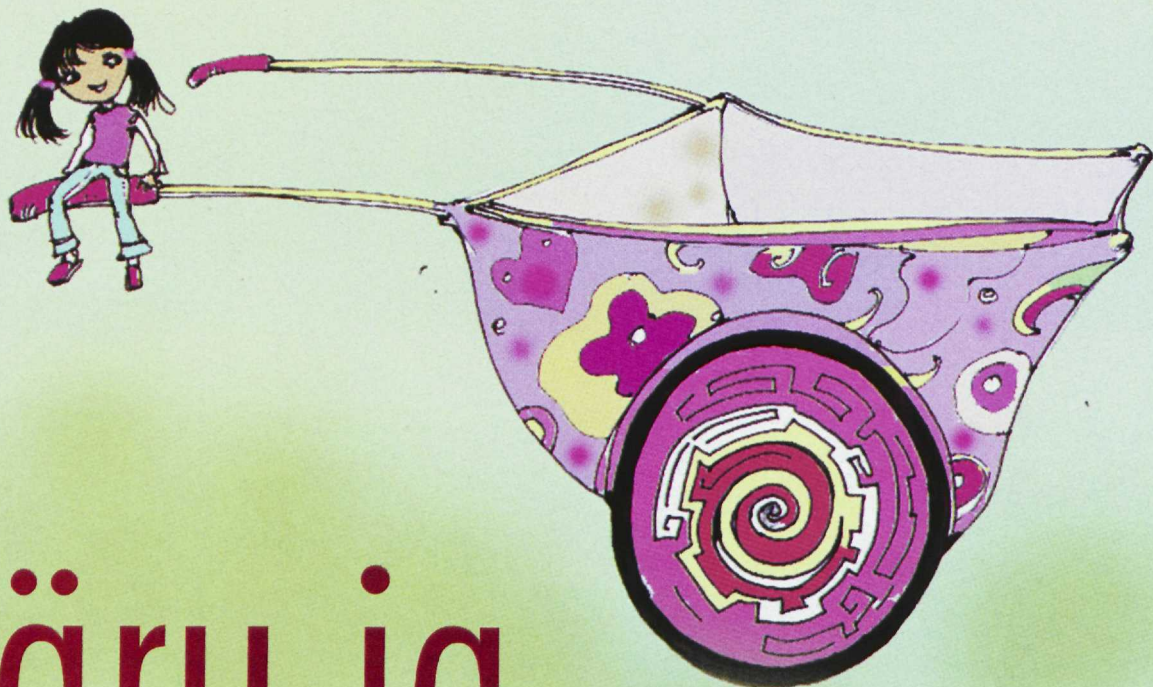
suur riik Aasias
hägune, sumune

Ivar
Erika

Gert; Ulla
umbes
Piret

sissepääs, väljapääs
tonn

keetmisnõu
Taavi

Pildi tegi Kirke

Käru ja lapsevanker

Oleme siin esivanemate poolt ette valmistatud eluteatri laval tähtsas rollis – kärumehed ja kärunaised. Kuidas seda mõista? Kui suureks kasvame – selleks me ju end ette valmistamegi –, siis ootab meid ees kaks suurt valdkonda:

- igapäevatöö oma lemmikerialal, endale meeldival erialal ja
- tegevus elukaaslase leidmisel, soovitud laste saamisel ja nende kasvatamisel.

Igapäevatöö või õppimine on oma olemuselt kolmeosaline, kujundlikult – kivi, käru ja kärumees:

Esiteks: **töö/õppimise objekt**.

Aednikul on selleks töö objektiks kivi kärus, mida ta siis teise kohta lükkab.

Tohtril on selleks „kiviks“ patsient, keda ta ravib, õpilasel on seal kärus

õpikud, tarkuseterad, mida ta endale tarkuse viljasalve „kärutab.“ See „kivi“ on töö objekt, õppimise objekt ja selle „kivi“ pärast tööd tehaksegi, et saaks ta teise kohta, saaks teda paremaks muuta ja kujundada. **Kõik see on elamiseks vajalike vahendite – elatusvahendite – tootmine.**

Teiseks: vahendid, millega eluks ja elamiseks vajalikku toodetakse ehk **tootmisvahendid**. Meie näite puhul on selleks aednikul käru, tohtril on selleks „käruks“ diagnoosimise- ja ravimise aparatuur ning arstirohud, õpilasel aga vihikud, sullepad, arvuti – kõik see, mille kaudu/abil õpilane õpib.

Kolmandaks: **tootja ise** – kärumees ja kärunaine.

Koolis saamegi üldteadmised edasiseks tööks, ülikoolis või siis erialakoolis aga eriteadmised erinevate tööde tegemiseks – oskused

Igapäevatöö või õppimine on oma olemuselt kolmeosaline, kujundlikult – kivi, käru ja kärumees.

erinevate kärudega „kärutamiseks.“

Kärumees ja -naine peavad kehaliselt ja vaimselt terved ning tugevad olema.

Miks? Toon mõned näited.

Näide üks. Kui nooruses endale piisavat tervisevundamenti ei looda, siis võib inimene **enneaegselt surra**. Kes teeb vähe sporti, palju suitsetab, on liiga närviline, sööb ebaregulaarselt või siis valesti, see võibki saada südame infarkti ja sureb enneaegselt, s.o. võiks veel aasta-

kümneid tööd teha, aga tervis ei pea vastu. Ja kärü jääbki selle kärumehe poolt lükkamata. Tulevad matused ja kõik on kurvad.

Näide kaks. Kui oma tervise eest hoolt ei kanna, seda ei tugevda, siis võib **kollitada ka invaliidsus**. Invaliidsus võib ka „saatuse tahtel“ tulla, aga palju sõltub tervislikust eluviisist. Siililegi selge, et invaliidsusega on kärü liigutamine raskendatud.

Näide kolm. Külmetuste, kõha-nohu jt. **haigusega töölt/koolist puudumised**. Haiguse ajal ei saa ju aednik tööd teha ega õpilane õppida.

Näide neli. **Enesetunne halb**, töörõõmu ei ole, halvasti magatud, oled stressis või pinges, suhted kaastlastega pole parimad – kõik see segab vägevalt kärumehe tööd, ka õpitööd.

Järeldus: et oma lemmikerialal praegu ja tulevikus rõõmsameelselt „kärutööd“ teha, selleks on vajalik juba noorelt keha-, vaimu- ja hingerammu koguda. Tervislikult elada, end treenida.

Oled andekas!

Iga inimene on mingil erialal või valdkonnas andekas. Kas Sina tead enda tugevaid külgi, huvisid, tulevikus lükkavat „kärü“? Suurmehed ja -naised teadsid seda varakult. Mõtiskle sellel teemal ja pane targemad mõtted-soovid päevikusse kirja. Tippspordi poole pürgijail on treeningupäevik, näitlejad kasutavad uue rolli õppimisel tarkade mõtete säilitamiseks rolli omandamise päevikut.

Päevik on heaks abimeheks ka Sinule!

Ja on veel teinegi „kärü“ eluteatri laval – lapsevanker.

Kool ja enesekasvatus peab kaasa aitama kujunemisel neiuks ja noormeheks, naiselikuks ja mehelikuks, tulevaseks Emaks ja Isaks. See „vanker“ on iga inimese aspektist tähtsamgi kui see esimene „kärü.“

Mida siis lapsevankri seisukohast tuleb silmas pidada? Tohtri-na on mul selles valdkonnas tekkinud järgmised soovitusel.

Soovitus üks. Juba koolipõlves **rõhuta oma naiselikkust** või **mehelikkust** teadmise, et tulevikus olen hea ema või hea isa. Koolitükke õppides küsi õpetajalt, kuidas neid teadmisi ka pereelus rakendada saab? Mõtle vähemalt ise sellele.

Soovitus kaks. **Arenda pidevalt suhtlemisoskust ja suhtlemise julgust**. Need oskused tulevad ja arenevad vaid suheldes. Ole isikupärane, ole loomulik, ole lse. Mõtle olulisemaid situatsioone mõttes ette. Napoleon, kuulus sõjamees, oli enne lahingut mitmed lahinguvariandid läbi mõelnud ja

Napoleon, kuulus sõjamees, oli enne lahingut mitmed lahinguvariandid läbi mõelnud ja seetõttu oli tal lahingolukord juba tuttav.

seetõttu oli tal lahingolukord juba tuttav.

Soovitus kolm. Suhtlemisoskust ja –julgust arendab hästi sportlik tublidus ja seda lihviv hästi ka näiteringis osalemine.

Tee teatrit: koduteatrit, klassiteatrit, kooliteatrit. Näitemängurõõmu ehk mängulisust olgu pea kõigis tegevustes!

Soovitus neli. Tulevase **Emaja isa rolli tarbeks vajad head tervist.**

■ Õige töö- ja puhkerežiim on esmane. Vanad roomlased ütlesid: „Otium reficit vires“ ehk puhkus taastab jõu. Sportlased teavad ja ka kasutavad seda hästi. Kasuta ka Sina!

■ Teisena meenuta, et mida rohkem teed vaimset tööd, seda enam vajab organism ka kehalist aktiivsust. Need asjad (vaimne-kehaline) peavad olema omavahel tasakaalus. Sportlik tegevus ei ole siin ajakadu.

■ Kolmandana pea silmas, et kehalised harjutused arendavad ka sootunnuseid, teevad tūdruku naiselikumaks ja noormehe mehelikumaks. Mitte suitsupläru või õlletoop, vaid sportlik ning tervislik eluviis olgu eeskujuks.

■ Neljandaks on meeles, et terved elukombed tagavad ka tūdrukutele (tulevastele emadele) paremaid munarakke ning poistele (tulevastele isadele) tervemaid seemnerakke. Alkoholi väärtaibimine, suitsetamine, liikumisvaegus, suur stress rikub „seemnevilja.“ Kui seeme on hea on ka saak hea! Mitut last Sa tulevikus endale soovid?

Eluteatri laval on meil siis kaks suurt rolli (tahame ja on vaja) mängida: tööalane-erialane „kärutöö“ ning „lapsekärü“ valdkond.

Mõlemad on vajalikud, mõlemate tarbeks on vaja end ette valmistada, koolitada.

Näitlejad õpivad harjutamiste-proovidega oma rollid suurepäraselt selgeks ning esinevad edukalt ja rõõmuga. Harjutamist-koolitamist vajad Sinagi oma „lemmikkärü“ ehk eriala ja tulevast lapsevankrit silmas pidades.

Doktor Jūri Ennet

Tere, loom!

Bernhardiin Barry kes elas üle-eelmise sajandi alguses, päästis Alpides neljakümne inimese elu. Bernhardiinide muinasjutult hea haistmine laseb neil leida inimesi ka väga sügava lume alt. Kui päästekoer on laviini alla mattunud või kuristikku kukkunud inimese lumest välja kaevanud, siis soojendab ta päästetut oma kehaga ning pakub talle oma kaelas rippuvast lähkrikesest lonksu kosutavat jooki. Barry hukkus 1812. aastal Prantsuse sõduri täägi läbi. Venemaa sõjaretkelt naasnud vaevatud mees ei taibanud, et karvane nägu, mis talle vastu vaatas, kuulus päästjale... Haavatud Barry jõudis siiski kloostrisse roomata, kust mungad ta jälgi mööda tagasi minnes ka täägiomaniku üles leidsid, kuid koera elu ei suutnud päästa ei mungad ega loomaarstid. Barry auks on püstitatud Pariisi lähedusse monument.

19. oktoobril 2005 andis Eesti Post koos Kasahstaniga välja kaksikpostmargi. Kasahhe esindab nende hurt, meie margil aga ilutseb eesti hagijas. Selle väikese vastupidava jahikoera esivanemate seas on õige mitmeid Euroopas levinud koeratõuge: vene-poola hagijaid, beagle'id, [veitsi ja berni hagijaid. Ametliku kinnituse sai eesti hagijas 1954. aastal.

Postmargi modelliks on Tallinnas elav hagijas Triksy.

Skaiterjer Bobby mälestussammas seisab Shotimaal, Edinburghi läheduses. Bobby elas tervelt 22 aastaseks! Kuid ausammas ei püstitatud talle mitte kõrge ega, vaid haruldase truuduse eest. Bobby oli kaheksa aastane, kui suri ta peremees John Gray, ning sestpeale veetis ta kõik ööd oma kadunud sõbra haua – ükskõik, kas sadas paduvihma või tuiskas lund. Kaitseks koera-püüdjate eest annetas Greyfriarsi linnaapea ustavale penile kaelarihma kirjaga "Greyfriarsi kalmistu Bobby. Omab linnaapea eriluba." Kui Bobby 1873. aastal suri, siis otsustatigi tema pronkskuju püstitada kalmistule, kus ta nii kaua oma peremeest oli leinanud.

Koer tunneb koera!

Kes teab, kas me siin Läänemere ääres elades nii väga hooliksimegi Hiina ja muude idamaade kalendriaastatest, kui need ei kannaks nii vahvaid loomanimesid!
29. jaanuaril algas siis KOERA-AASTA!

Ühes New Yorgi pargis seisab skulptor F. G. Rothi tehtud pronkskoer mälestustahvilil sõnad: "Vastupidavus. Ustavus. Tarkus." See ausammas on püstitatud siberi laikale nimega Balto, kes 1925. aastal aitas arstidel hankida difteeriaseerumit, mis päästis kümnete laste elu. Läbi lumetormi, millega ei julgenud ükski lennuk õhku tõusta, autodest ja hobuveokitest rääkimata, läbis kaheaastane Balto, innustades ja juhtides teisigi kelgukoeri, ligi 100-kilomeetrise vahemaa, ning toimetas hädavajaliku seerumi Nome'i linna. Kangelaskoera ostis ära Clevelandi loomaaed, kus Balto oma elu lõpuni show'dega esines, kuid Alaskas peetakse tänini kelgukoerteturniire just samal marsruudil, mille Balto 1925. aastal läbis.

Jaapani akitat Hachikol, kelle elupäevad kulgesid Tokios Bobbyst peaaegu sada aastat hiljem, polnud kindlasti aimu oma šotlasest mõttekaaslasest. Kuid ka tema ei suutnud leppida oma peremehe surmaga. Nimelt saatis ta oma professorist sõpra iga päev rongile ning läks talle just õigel ajal ka vastu, et peremees iga ilmaga turvaliselt koju jõuaks. Kui professor 1930. aastal suri, siis ei leppinud Hachiko mõttega, et peab mõne uue peremehega harjuma, ning jätkas rongi vastas käimist, nagu oleks tal kell põues tiksumas. Akita lootis sõbra saabumist tervelt üheksa aastat!

Pärast Hachiko surma püstitati talle mälestusmärk Shilboa raudteejaama idapoolse väljapääsu juurde – sinna, kus koer oli nii kaua oma peremeest oodanud.

Hoidke alt, Varganäod!

Kristiina Kass

Algus jaanuari numbris

Pildi tegi Kristiina Kass

Varem juhtunud:

Vilma ja Krista on sõbrannad ja klassiõed. Nad elavad ühes majas, Krista korter on täpselt Vilma kohal. Vilma isa ja vanem õde Silja lähevad teatrisse ja Vilma kutsub Krista enda poole. Kui uksekell heliseb, ei tee tüdrukud ust lahti, arvates, et tegu on naabritüdruk Maarika emaga, kes tuleb sõbrataridega oma tütre pärast törelema. Siis aga hakkab ukse tagant kostma äärmiselt kahtlasi häälti...

5. peatükk

Appi, murdvargad!

“K atseta sina võtmed läbi, mina proovin postiluugi kaudu,” ütles kähe mehehäääl ukse taga vaikselt. Varsti oligi kuulda postiluugi ettevaatlikku kolinat ja samas sobitati võtit lukuauku.

Vilma ja Krista seisis tardonult keset esikut ja jöllitasid vaheldumisi teineteist ja välisust.

“Mis asja sa vehid selle taskulambiga!” nähvas nüüd teine hääl. “Anna siial!”

Tüdrukud võpatasid. Teise murdvarga hääl ei olnudki selline kähe ja madal nagu esimese oma. Tegelikult ei olnud see hääl üleüldse kuigi mehelik, vaid kuidagi kriigisev ja piiksuv ja võis kuuluda

kas poisile või koguni naisele.

Tüdrukud hiilisid nii vaikselt kui suutsid Vilma tupp. See oli välisukse kõige lähemal ja sinna oli luku kallal lõgistamine ja murdvaraste vandumine hästi ära kuulda.

Sest nüüd Kähehäääl tööpoolest vandus.

“Tont võtaks! Miks peavad need luugid nii paganama kitsad olema!” sajatas ta.

“Võib-olla on hoopis sinu käsi liiga paks,” itsitas Piiksujaga kahju-röömsalt. “Las ma ise proovin!”

Vilma ja Krista vaatasid jälle teineteisele otsa.

“Mis me teeme?” sosistas Krista. “Äkki peaks politseisse helistama?”

“Telefon on esikus,” vastas Vilma. “Nad kuulevad, kui me helistame.”

“Äkki see ongi hea! Äkki nad ehmuvad ja lähevad minema?”

Vilma raputas pead: “Ei usu, et nad selliseid väikesi tüdrukuid kardavad. Sama hästi võivad nad meid KAHJUTUKS teha.”

Kristal tuli kananahk ihule. Olukord ei paistnud sugugi hea olema.

“Oleks mul ometi oma mobiil!” ohkas Vilma. “Ma ei julge küll sinna ukse juurde helistama minna.”

Täpselt sel hetkel helises telefon.

Välisukse taha saabus järsku hiirvaikus. Ei kolksu ega kõlksu, vandumisest rääkimata.

Välisukse taha saabus järsku hiirvaikus. Ei kolksu ega kõlksu, vandumisest rääkimata.

Tüdrukud mõtlesid palavikuliselt, mida teha. Kas peaks vastama või mitte? Kui röövlid nende häält kuulevad, kas nad siis lasevad jalga või mitte? Ja kui nad laseksid jalga, kas neid saadakse

kunagi kätte? Või tulevad nad veel tagasi?

Telefon helises veel mõne korra ja jäi siis vait.

"Oleksid sa ometi meile tulnud!" sosistas Krista. "Isa oleks võinud politseisse helistada. Ja sina oleksid võinud oma isale helistada."

Krista jõllitas pingsalt Vilma toa lage, nagu oleks püüdnud ennast ja sõbratari mõttejõul oma tuppa siirdada.

"Täpselt nii me teemegi!" ütles Vilma otsustavalt. "Me lähme sinu juurde! Ja helistame sealt politseisse."

Krista plaksutas närviliselt ripsmeid. "Ega me ometi rõdult ei roni? Ma kardan kõrgust! Me võime alla kukkuda!"

"Ei-ei, muidugi mitte," raputas Vilma pead. "Kõigepealt ronime voodi alla. Loodetavasti pole sul tolmuallergiat."

Nad jõudsid Vilma voodi alla peaaegu viimasel hetkel. Välisukse tagant kostis nüüd veidi kõvemat postiluugi kolinat, Piiksuja ähkimist ja siis sellist klõpsatust, mis tuleb snepperlukust, kui see lahti tehakse.

"Lõpuks ometi!" kähises Kähehääl ja tõmbas ukse hoogsalt lahti.

Piiksuja kraaksatas summutatult. Ta käsivars oli ikka veel postiluugi vahel.

"Võtta kott ja ära virise!" kamandas Kähehääl. "Vaatame kõigepealt selle toa läbi!"

Vilma toa uks tehti lahti ja tüdrukute silme ees oli järsku täiesti korralik puhas nahkkingipaar ja teksapükste sääred. "Ilmselt polegi

kõik murdvargad rāpased ja haisvad vanamehed," mõtles Vilma hämmeldunult.

"Äh! See on selle väikse plika tuba. Siin ei ole midagi väärtuslikku," porises Kähiseja ja sulges kohe ukse.

Vilma võpatas. Kust varas teadis, et see on tema

tuba? Kuigi jah, seda polnud muidugi raske arvata, nähes akna ees punaste südametega kardinaid ja voodi peal pehmeid mänguasju. Miski jäi teda siiski vaevama, aga nüüd ei olnud õige hetk selle üle aru pidamiseks.

Vilma ja Krista ronisid voodi alt välja ja jäid ukse taha kuulatama.

"Vaata sahtlid läbi!" kostis siis Kähiseja kamandamist. Hääl paistis tulevat nüüd isa magamistoast. "Vanamehed hoiavad oma rahapeidikuid kindlasti kummutisahtlites või riidekappides."

Isa tuba oli välisuksest kõige kaugemal ja nüüd oli sealt kuulda sahtlite kolinat ja kapiuste kääksumist.

See oli nende võimalus! Tüdrukud hiilisid kõigepealt lastetoast välja ja otseteed välisukse juurde. Õnnekombel oli see praokile jäetud.

Krista ohkas kergendusest ja jooksis kahe astme kaupa trepist üles. Aga Vilma ei tulnudki talle kohe järele.

"Tee nüüd ruttu, enne kui nad meid märkavad!" sosistas Krista närviliselt.

"Kohe tulen!" sosistas Vilma vastu ja seadis lukukeele kõrval oleva väikese nupu teise asendisse. Seejärel vajutas ta, nii tasa kui vähegi oskas, ukse kinni.

Kostis kohutav plõksatus, kui snepperlukk sulgus. Vilma seisis hetke liikumatult, aga kiirustas siis Kristale järele.

"Ema! Isa!" hüüdis Krista hingeldades, nagu oleks just maratoni jooksnud. "Te ei arva iialgi ära, mis seal all praegu toimub!"

Pildi tegi Kristiina Kass

6. peatükk

Asjatu teatriskäik

Silja ja härra Nööp istusid mugavatel istmetel ja nautisid eten-dust. Nad olid tõepoolest õigeaegselt teatrisse jõudnud ega pidanud seega pingiridade vahelt läbi pressimisega teisi vaata-jaid segama.

Nende juuksed olid küll veidi sassis ja ausalt öeldes oleks neile ka külm limonaad marjaks ära kulunud. Mis parata, oli vaja lihtsalt vaheaeg ära oodata. Nüüd igatahes ei ei võinud enam miski nende mõnusat teatriõhtut häirida.

Välja arvatud muidugi telefonihelin.

Ehk täpsemalt öeldes Michael Jacksoni "Thriller". See kos-tis Silja käekotist! Ja täpipealt sel hetkel, kui etenduse noor kangelane oli kummardunud kauni neiu poole, et teda õrnalt suudelda.

"Ei või olla!" manas Silja ja muutus näost tumepunaseks. "Ma unustasin hääle välja lülitada."

Lähemal istuvad inimesed pöörasid pahaselt päid.

Silja torkas käe kotti ja sobras selles palavikuliselt, et tele-foni leida. Muusika muutus järjest valjemaks.

"Püüa see nüüd ometi kinni panna!" sosistas härra Nööp närviliselt.

Lõpuks leidis Silja selle, mida oli otsinud. Ta heitis kiire pilgu mobiili ekraanile.

"See on Vilma!" sosistas ta isale, ise samal ajal telefoni hääle summutamiseks vastu kõhtu surudes.

"Pane see, jumala pärast, kinni!"

"Tal on kindlasti midagi juhtunud! Muidu ta teatrisse ei helistaks!"

Siis tegi Silja midagi täiesti ebaviisakat. Ta vastas tele-fonile. Michael Jacksoni "Thriller" vaikus, aga Silja piinlikkus-est punane nägu muutus nüüd ehmatusest hoopis kahvatuks.

"Tõsi või?" hüüatas Silja pisut liiga valjult ja nüüd kortsu-tasid juba kaugemalgi istuvad inimesed pahaselt kulme.

"Kas teil häbi ei ole!" tõreles üks vanem proua Siljaga, aga too ei teinud prouast väljagi.

"Meil on kodus murdvargad!" hüüdis ta hoopis härra Nööbile. "Peame otsemaid koju kihutama!"

Ikkagi pidid nad pingiridade vahel trügima ja teiste teatri-küllastajate varvastel talluma ja nende vaatamist segama, aga sinna polnud nüüd tõesti midagi parata.

"Tal on kindlasti midagi juhtunud! Muidu ta teatrisse ei helistaks!"

„Olen 12-aastane tüdruk ja lähen 6. klassi. Millegipärast vihkab mind terve mu klass. Tundides visatakse mind kõikvõimalike asjadega – suurtest väikesteni, teravatest nürideni. Tõesti on valus saada sirkliga vastu pead. Mind noritakse, söimatatakse, pekstakse ja piinatakse.

Ma ei saa midagi rääkida klassijuhatajale, kuna tema ei usu mind ning kitumise eest pekstaks mind veel rohkem.

Ma kardan kohutavalt kooli minna. Ma ei taha tulla koolist jälle sinise silma, torkehaavade ja pisaratega.

Kas keegi suudab mind veel lohutada või anda õpetussõnu?”

...
„Mulle aitab sellest, et mind koolis kogu aeg kiusatakse! Alates esimesest klassist on see nii olnud ja nüüd seitsmendas ikka veel... Olen otsustanud sellest põgeneda ja ennast ära tappa. Hüvasti.”

...
„//—// Et kiusamisest pääseda, pidin hakkama oma kiusajale tegema kirjalikke töid. Sellest hetkest algas minu elu tema orjana. Alguses tegin koduseid töid, kuid hiljem hakkasin ka muud tegema. Käin õhtuti tema juures enda vihikuid näitamas, ta on oma vanematele öelnud, et ma olen ta sõbranna. Kuni tema kirjutab minu vihikust maha, koristan mina ta tuba. //—// Suvel käisin temaga maal kaasas tema vanaema juures. Üks meie klassi tüdruk oli veel, mind võeti kui orja kaasa. Ta vanaemal oli suur peedipõld, rohisin seda ja ümmardasin neid: tassisin kotte ja tegin, mis nad käskisid. Nüüd juba on asi nii hulluks läinud, et ükspäev käskis ta mul pärast kehka tundi enda sokki nuusutada teiste tüdrukute ees. Kõik naersid. Ma ei julge talle vastu ka enam hakata, sest tundub nii, et peangi seda tegema, mida ta käsib. Tal on juba ka see paika pandud, kuhu edasi läheme õppima. Tähendab – mina pean ka kaasa minema sinna, kuhu tema ja ta sõbranna?! Jumal, see ei lõpegi siis. Mida teha? Kuidas sellest välja tulla, ma ei julge seda kodus ka rääkida? Ja loodan et meie klassist ei loe seda keegi.”

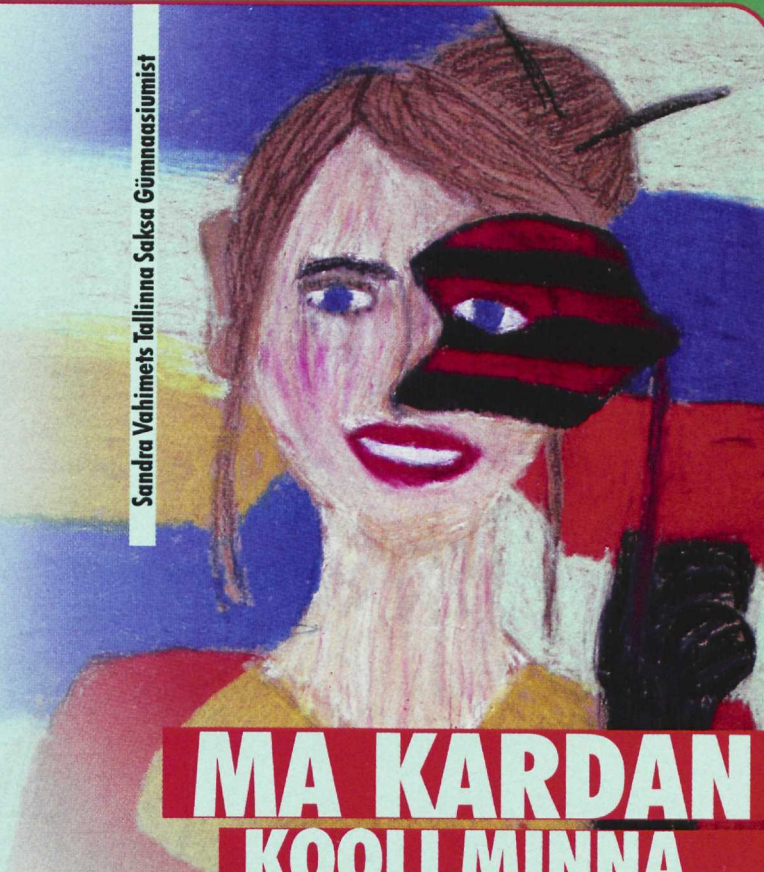
Need löigud on võetud internetiportaalidest, kuhu on kirjutanud koolivägivalda all kannatavad õpilased. Muresid on teinud: küll narritakse, togitakse, määratakse või rikutakse asju, mõnitatakse ja isegi pekstakse.

Laps ei taha enam kooli minna, ta valetab, et tunneb ennast halvasti või toob koju jäämiseks muid ettekäändeid.

Ma saan aru, mida tähendab, kui sind narritakse. Ka mina olen koolivägivaldaga kokku puutunud. Meie klassis narriti neid, kes olid kas vaesed, paljulapselisest perekonnast, halvemini riides (rõivad ilma firmamärgita!) või see kõik kokku. Mina kui kolmanda kriteeriumi „rikkujad” sain narrijatest kiiresti lahti, kuna ma hakkasin vastu. Tegin nõo, et ei kuulu märkusi enda kohta ning lõpuks narrijad lihtsalt tüdinesid. Pole ju lõbus, kui „ohver” ei „siple ega kannata”.

Üritasin ka teisi sama skeemi järgi õpetada ning viimaks hakkasime ka sõnaliselt vastu. Iga solvangu peale ütlesime isekeskis: „Kas sa kuulsid ka midagi või? Mulle tundus, et mingi tüütu kärbes pinises kuskil...” Ja meie klassis see aitas.

Sandra Vahimets Tallinna Saksaaümäsiümist

MA KARDAN KOOI MINNA...

Ühel klassioel aga niiviisi ei vedanud. Ta oli pärit 7-lapselisest perekonnast, vaene ja halvasti riides. Kuna teda narritasid nii klassikaaslased kui ka teiste klasside õpilased, siis ei julgenud ta enam koolis käia. Hilines alati tundi, et ei peaks kooli ees ega sees kellegagi kokku pörkama, vahetundides istus WC-s. Kuid ükskord mindi talle sinnagi järele. Löödi uks lahti ning hakati mõnita.

Selle peale tahaks kohe küsida, et kuhu vaatavad õpetajad? Vanemad saavad oma lapse kooli, lootes, et temast kasvab haritud, intelligentne, viisakas ning igati normaalne noor, kuid selle asemel avastavad nad, et lapsed on kinnised, närvilised ning nendega on võimatu hakkama saada.

Kas õpetajad arvavad, et nende töö on hoida vaid klassiruumis olukorda kontrolli all ning et vahetunnis toimuv on juba iga õpilase oma mure? Kiusatakse aga just vahetunni ajal – siis, kui õpetajad ega muud koolitöötajad ei näe. Õpilane ei julgegi kaevata, sest muidu saab ta hiljem narrijalt veel rohkem „tappa”. Õppeedukuse halvenemine, koolist poppi tegemine, alkoholiga või uimastitega murede kustutamine – kõik see võib väga kurvalt lõppeda.

Narritavale lapsele on väga raske nõu anda, kuid ma usun üht: sellest TULEB rääkida. Kindlasti oma vanematele ja seejärel õpetajale. Siit ka palve kõigile kooliõpetajatele – teie olete need, kelle peale õpilased loodavad. **Kiusajale** peaks korduvalt selgeks tegema, et sellise käitumise puhul ähvardab teda koolist väljaviskamine. Miks peab **kiusata** õpilane kooli vahetama, kui tema on ohver? Ja vanemad võiksid lapse käest rohkem küsida, kuidas koolis läks ning milline on tema läbisaamine teiste klassikaaslastega. Sellest sõltub ju iga koolilapse tulevik! Ainult üheskoos saab narrijast-kiusajast jagu!

Anneli Orgusaar

my scene™

Kas koli kotis? Koolikotis?!

Koolikott on ikka olnud õpilase truu kaaslane: omal ajal hoidsid lapsed neil käest ehk käepidemest kinni - siis kutsuti koolikotte portfelliideks. Muidugi soovitasid arstid hea rühi

hoidmiseks kanda ikka ranit-said, aga need muutusid popiks alles siis, kui nad polnud enam igavalt pruunjad, rasked ega kohmakad. Mingil ajajärgul kandsid kõik vanemate klasside õpilased lähedaid spordikotte üle õla - neid kutsuti "spordikateks", "õlakateks" või koguni "märssideks".

Koolilaste kõnepruugist võib ikka leida isevärki sõnu. Ega

žargoonisõnad küll kaua moes piisi, nende mood vaheldub iga paari aasta jooksul. See, mis praeguste koolipoiste meelest on "kuul" või "mõnsa", oli nende isade koolipõlves "jõle maru" või "kihvt" või koguni "kipa".

Missuguseid isevärki sõnu kasutatakse Sinu koolis?

Kas mõni õpetaja on laste meelest "ponksel" ja mõni hoopis "tšello"?

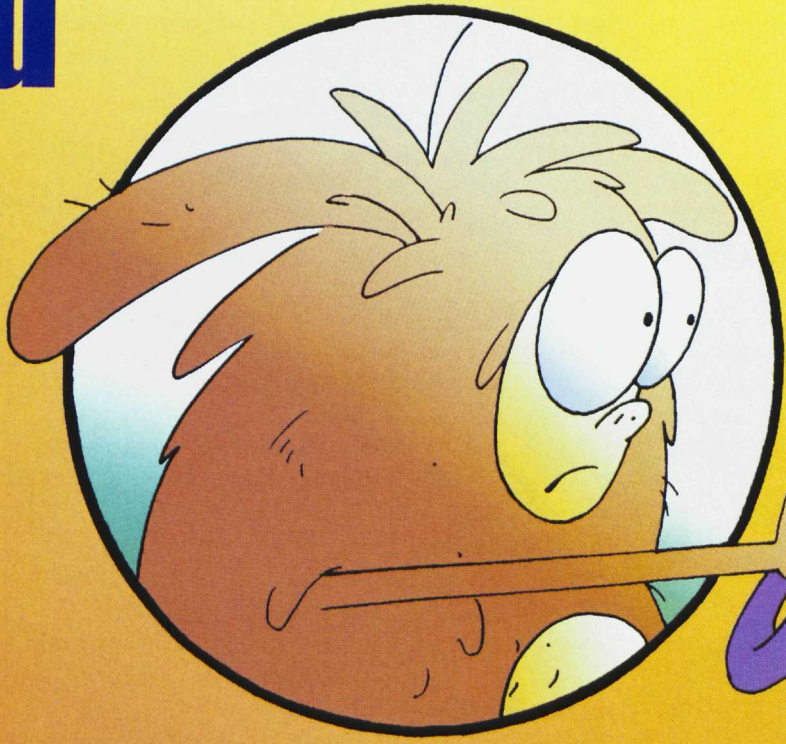
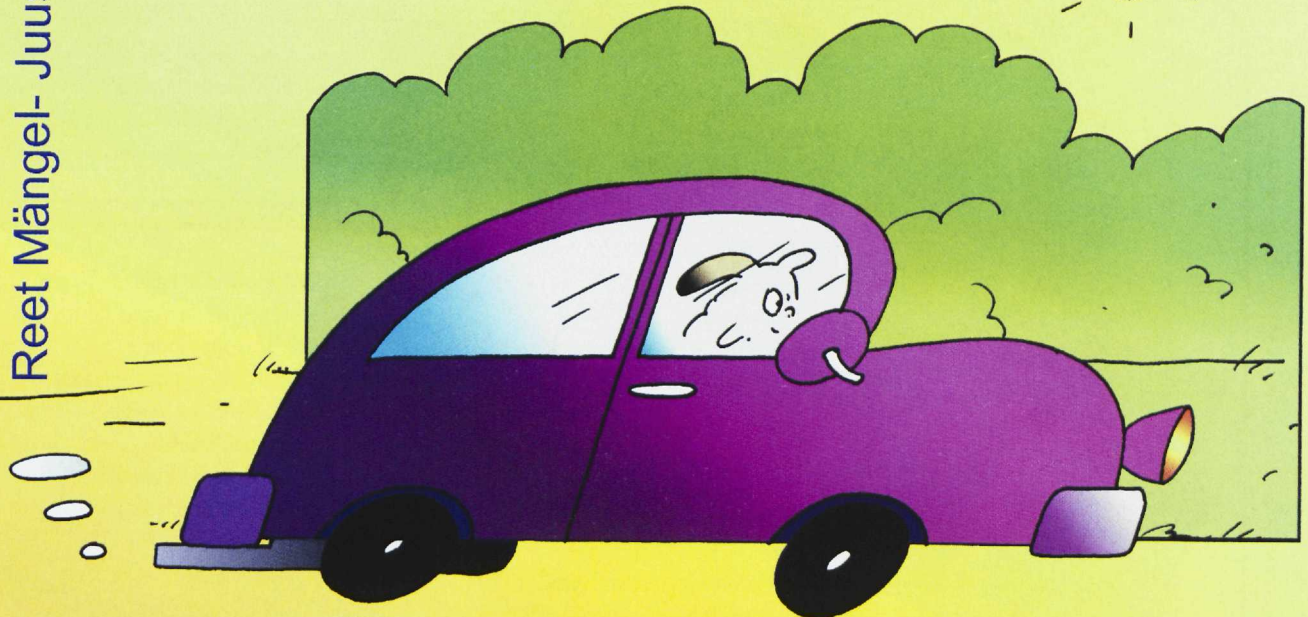
Pane nüüd kirja ja need sõnad, mis Sinu meelest on kõige lähedamad ja naljakamad - tähendused kirjuta ka juurde, et ka teised neist aru saaksid! Mis nad ikka vedelevad lihtsalt kolina Su koolikotis! Ootame väikesi koolisõnastikke 5. aprilliks 2006!

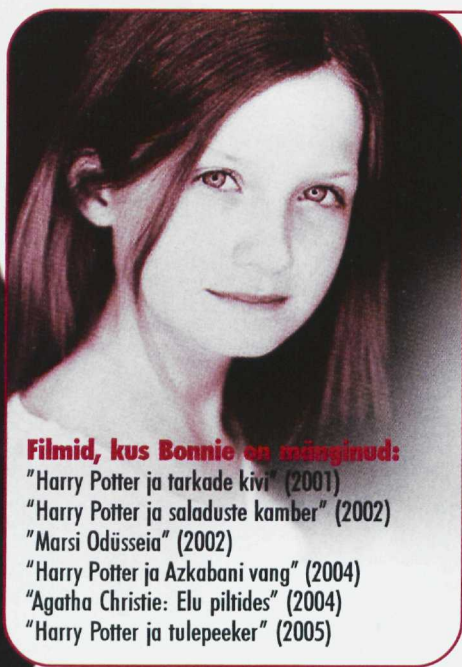

**Parimatele
sõnakogujatele
auhinnad
Rimonnelt!
NB! Mõnus
Barbie kott
pole mõeldud
mitte nukule,
vaid selle
omanikule!**

r
a
h
n
u
Reet Mängel- Juuse

Filmid, kus Bonnie on mänginud:

- "Harry Potter ja tarkade kivi" (2001)
- "Harry Potter ja saladuste kamber" (2002)
- "Marsi Odüsseia" (2002)
- "Harry Potter ja Azkabani vang" (2004)
- "Agatha Christie: Elu piltides" (2004)
- "Harry Potter ja tulepeeker" (2005)

aga tegeleb peale kooliskäimise veel laulmise, klaverimängu ja balletiga, erihuviks on tal aafrika tantsud. Spordialadest tegeleb Bonnie jalgpalli ja surfamisega.

Mõned andmed Bonnie kohta

TÄISNIMI: Bonnie Kathleen Wright
SÜNNIPÄEV: 17. veebruar 1991
SÜNNIMAA: Inglismaa
VENNAD-ÕED: vanem vend Lewis
LEMMIK-HUVIALAD: tants, muusika
BÄND: Destiny's Child
FILMITÄHT: Nicole Kidman
SPORDIALA: jalgpall
MUUSIKARIIST: klaver
MUUSIKA: hiphop
ÕPPEAINED: kunst, loodusõpetus
TALLE MEELDIB: savikujude voolimine
MAAD, KUS TA ON KÄINUD: Ameerika,

Austraalia, Hispaania, India, Itaalia, Prantsusmaa
TÖÖ, MIDA MEELDIKS TEHA LISAKS NÄITLEMISELE:

Austraalias kuurortit pidada
FILMIROLL, MIDA TAHAKS MÄNGIDA: vanemat õde Violetti
 filmis "Sari õnnetuid lugusid"

Väike punapäine võlur

Minu lemmiktegelane Potteri-filmide sarjast on Ginny Weasley. Ginny osatäitjaks on minu meelest väga õnnestunult valitud noor näitlejanna Bonnie Wright. Esimeses filmis ("Harry Potter ja tarkade kivi") sai ta ennast veel väga vähe näidata, kuid "Harry Potter ja saladuste kamber" tegi temast juba kuulsa näitleja. 2002. aastal anti talle osa ka väljaspool Potterisarja – Bonnie mängis nimelt filmis "Marsi Odüsseia" ("Stranded").

Praeguseks on Bonnie Wright juba väga kuulus, kuigi alles veebruaris sai ta viieteistkümneme aastaseks.

Tulevikus tahabki ta näitlejaks hakata, praegu

Bonnie kontaktaadress:

Bonnie Wright
 c/o Ruth Young
 PFD
 Drury House
 34-43 Russel Street
 London WC2B 5HA
 UK

Ginnie on öelnud, et talle meeldiks väga, kui esimeses seerias nähtud Dudley seasaba-lugu saaks juhtuda ka päris elus: seda trikki oleks vahva teha nendega, keda sa ei talu. See, et teda vahel tänaval ära tuntakse, ei meeldi Bonnie'le eriti. Kuid õnneks ei juhtu seda temaga nii sagedasti ja tüdrukut ei tülitata ega tüüdata pooltki nii palju kui näiteks Daniel Radcliffe'i.

Maailma vapustavaimaks kohaks peab ta Gryffindori, kus ta elaks heameelega ka päris elus. Kuid samas mõistab Ginnie, et Potteri-paigad ja lood on midagi muud kui tavaline elu – ja sellepärast need talle meeldivadki!

Andmeid kogus Bonnie fänn Krissu Tallinnast

Tere!

Te pole ammu minu lemmikust Hilary Duffist rääkinud. Räägin teile ühest tema intervjuust.

Hilary arvab, et tema singel "Wake up!" meenutab natuke kaheksakümnendaid aastaid. Selle kirjutas ta koos oma poisi Joeliga, kes kuulub ansamblesse Good Charlotte. "Wake up!" räägib inimestest, kes tahaksid tunda end vabana. Tegelikult

on see lugu rohkem "tantsukas".

Kuigi Hilary ja Joel mõtlevad laulud koos valmis, kuid stuudiosse lindistama minnes teevad need alati ümber, et need kõlaksid isikupäraselt.

Hilary album "Most Wanted" jõudis Ameerika edetabelite tippu juba siis, kui tüdruk polnud veel 18 aastanegi. See tegi talle muidugi palju rõõmu.

Aga Hilary kuulsus on tema jaoks vahel ka tüütav, sest ta ei saa poodidessegi minna nii, et teda ära ei tuntaks. Sel puhul peab ta muutma oma riietust ja meiki.

Hilary kodulehekkülje aadress on:
<http://www.hilaryduff.com/>

Kes on sinu i idol?

Sarah Jessica Parker on mõnede andmete kohaselt New Yorgi rikkaim staar, oma 38 miljoni suuruse varandusega on ta pingerea tipus. Sarah mängib küll seriaalis glamuursest naisest, kuid tegelikus elus on ta hoolas ema oma pojale Matthew Broderickile. Sarah armastab üle kõige kohvijoomist!

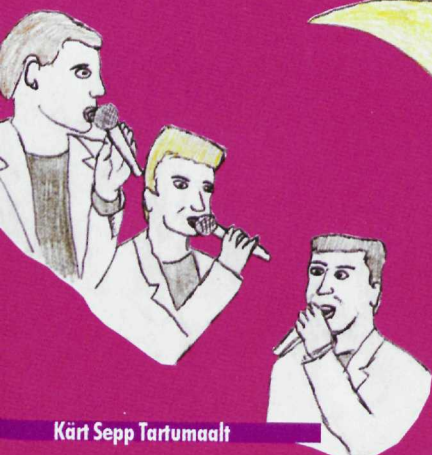
Johanna Tihvan
Paidest

Maaria Teinema Harju-Ristilt

Kes on sinu i idol?

Minu i idol on superstaar Britney Spears. Ta on oma sära ja kuulsusega eeskujuks kõigile väikestele lauljatele! Kristiina Suigusaar Jõgisoolt

Kärt Sepp Tartumaalt

Kristiina Suigusaar Jõgisoolt

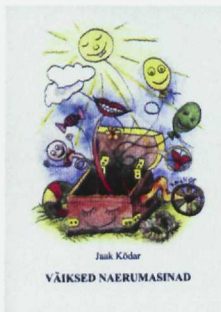

Naerumasinatel on noored kujundajad

Jaak Kõdari värsiraamatul "Väiksed naerumasinad", mille avaldas kirjastus Steamark, on hästi noored illustraatorid. Kuuldavasti on ka autor kunagi lõpetanud Karksi-Nuia Gümnaasiumi, kus noored kunstnikud praegu tarkust taga ajavad. Nii pildid kui värsid on lõbusad ning pajatavad enamasti loodusest ja loomadest.

Toks-toks-toks ja veel üks toks
– veel üks puu ja veel üks oks.
Rähnid metsa kaitsevad,
sest kahjurid on maitsevad.

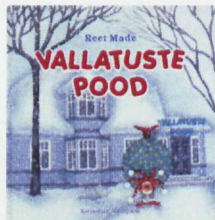
("Kes seal metsas...")

© Jaak Kõdar
© Steamark

Väikesi vallatusi mudilastele

Reet Made uus raamat "Vallatuste pood" pakub väikesi muinasjutulisi lugusid, mis sobivad hästi ettelugemiseks väikevendadele-õdedele. Mõni lugu on pikem, mõni lühem – kuid eks mõnikord ole mudilastel rohkem kannatust kuulata, mõnikord piisab lühemastki loost, et Une-Mati külla tuleks. Igas jutus on ka oma õpetusiva sees, ning seda vajavad mudilased ju ikka! Kunstnik Viive Noore pildid lisavad lugudele mõnusat muinasjutulisust.

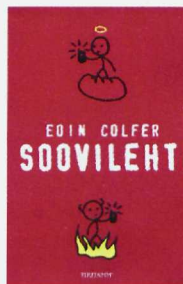

© Reet Made
© Tiritamm

Poiss, kellest selles loos juttu tuleb, oli täna voodisse pugunud varem kui tavaliselt ning teinud seda täiesti vabatahtlikult. Ka silmad, hambad ja isegi jalad oli ta puhtaks pesnud ebatavalise õhinaga. Sest täna oli eriline õhtu ja homme eriline hommik ja neid lahutas pikk ning kummaline öö, mis pidi sellest väikesest poisist tegema koolipoisi. Väike poiss oli heitnud voodisse sellepärast varem, et tahtis homseks tähtsaks päevaks hästi välja puhata. Ja nüüd nagu kiuste ei tulnud und. Tulid hoopiski mõtted. Igasugused mõtted. Neid tuli nii palju, et poisi vaene pea lausa pragises nendest.

Põrgulikud sekeldused

Iri kirjaniku Eoin Colferi raamat "Soovileht" aga mudilastele küll ei soovitaks lugeda. Malbe pealkirja varjus toimub selles jutustuses igasuguseid müstilisi lugusid, ning paljud tegelased hauvad üsna kurje plaane. Raamat kõneleb elust, surmast ja teispoolsusest ning on põneva ülesehitusega. Raamatu on tõlkinud Mari-ka Lever ja selle väljaandmist toetas Iiri kirjanduse tõlkefond.

...
Aknaraamis praksatas miski.

"Sai me sisse," ühmas Belch. "Läki."

Röövel kribis mööda seina pimedasse tuppa. Ta oli bullterjer ning tema ülesandeks oli minna ees ja vaenlane välja nuhkida. Koerale oli antud lihtne käsk. Hammustada kõike. Kui see kõik karjub, on järelkult tegemist vaenlasega. Bullterjer oli võrdlemisühe kohmakas koer ning tal õnnestus alakorruse iga mööblitüki otsa koperdada.

"Me võiks ju suisa kella anda," ägas Meg.

"Oh, lõpeta juba see virin, Finn," turtsatas Belch. "vana Lowrie on nagunii kurt mis kurt. Sa võiksid ilutulestikku lasta ja vana jätkaks ikka norskamist."

Belch upitas oma märkimisväärse kogu üle aknalaua, paljastades seejuures ripneva kõhu. Meg juidises. Vastik.

© Tiritamm

Romantiline lugu roosipoisist

Maara Vindi joonistatud pildid on ilusad ja romantilised ning igaühes neist paistab olevat peidus mingi saladus või muinasjutt. Ei teagi, kas raamatul "Roosipoiss umbrohuvangis" tegema hakates joonistas kunstnik kõigepealt pildid või kirjutas enne muinasjuttu – igatahes on tegu ilusa, veidi nukra ja ka suurematele lastele sobiva raamatuga.

...
Roosipoiss hingas kergendatult: "Olen päästetud. Tunnen, kuidas veri soontes voolab ja kasvatab okkaid, millega võin end kaitsta. Tunnen, kuidas süda järjest kiiremini tuksub... ma vist puhken öide."

Üksik imekaunis veripunane roosipung pakatas hüljatud aias keset umbrohtu. Päike oli pilvede vahelt välja tulnud, linnud vidistasid lauda, läänetuul hingas mahedalt.

Kroonleht-kroonlehel avanes Vereroosi sametine õieping ääretu taeva all. Päikesekiired tõid öie südamesse valgust, värvides kuldseks tuules värelevald tolmukad.

Roosipoiss naeris õnnest, süda avatud tuulele ja päikesele.

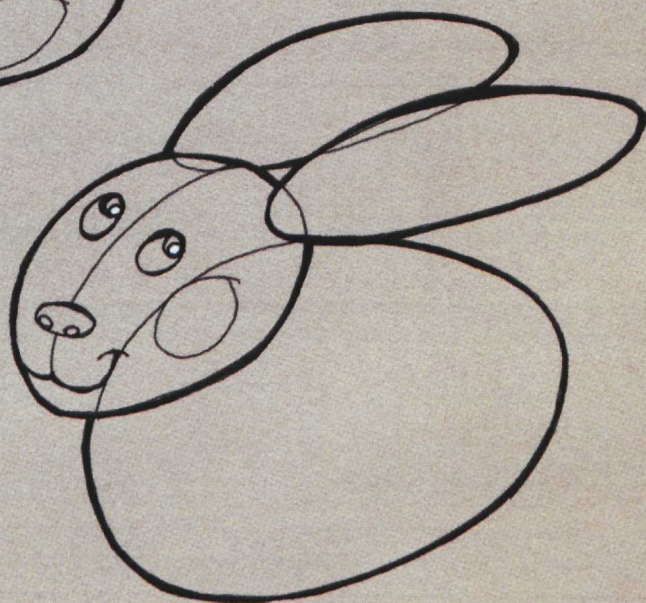
© Maara Vint
© Tiritamm

Piret Mildeberg

KUIDAS JONISTADA MÄRTSI- JÄNEST?

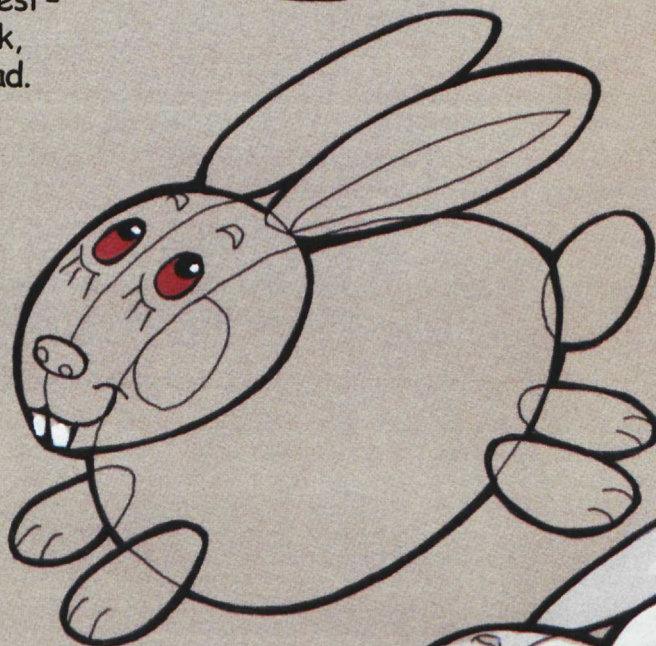
1.

Märtsijänku -
see on
imelihtne!
Joonista üks
munasarnane
ümar pea,
selle sisse
veel munakesi -
nina, põsk,
silmamunad.

2.

Lisa suurem
"muna" kehaks,
pea külge
kõrvad.

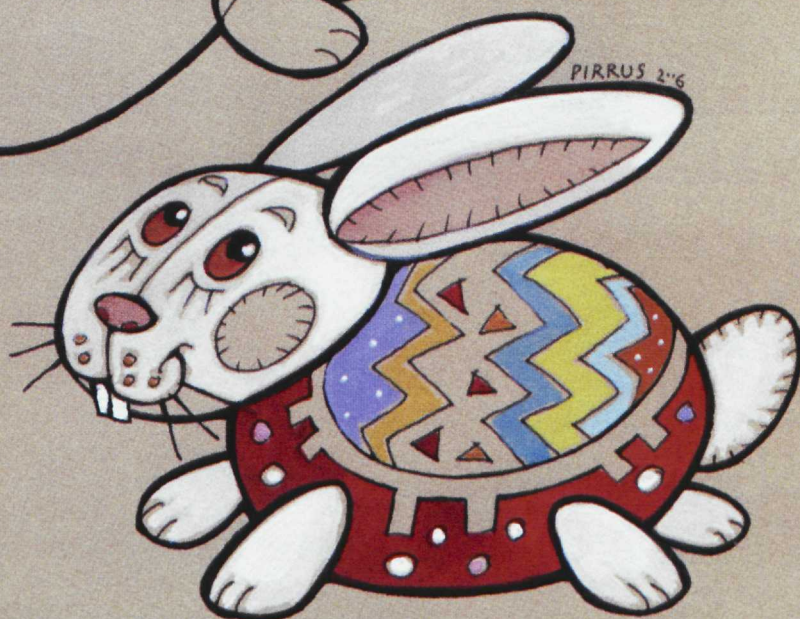

3.

Jänku ei saa
kuidagi läbi
käppadeta -
4 pikkliku muna.
Ära unusta saba!!!

4.

Tee muster peale
ja värvi ära.
Valmis!
Oli ju lihtne?!)

VIIELISED RUULIVAD!

Tallinna Üldgümnaasiumis tegutseb juba mitu aastat Viieliste Klubi. Klubisse kuuluvad need õpilased, kes on lõpetanud veerandi ainult viitega. Suur au on kuuluda kõige targemate ühendusse.

Klubi eesmärk on premeerida neid, kes on väga hästi õppinud. Iga õppeaasta lõpus peetakse Viieliste Klubis koosolekut. Kui ma olin teises klassis, siis käisime klubiga teatris "Kolme musketäri" etendust vaatamas.

Eelmisel aastal käisime klubiga bowlingut mängimas. Seal oli kõigil väga tore. Selle kooliaasta sügisvaheajal külastasime jälle teatrit. Seekord vaatasime "Kukeaabitsat." Talvisel koolivaheajal oli preemiaks uisutamine Preemia jäähallis. Ka jõuluvana peab viielisi jõulupakiga meeles.

Minu meelest on selline klubi vajalik. Lugupidamine on preemiaks väga hea töö eest. Väga uhke on osa võtta pidulikest direktori vastuvõttudest.

Viieliste Klubi muud üritused on alati olnud huvitavad ja meelde jäävad. Paljudele on kuulumine viieliste klubisse õppimises stiimuliks. Loodan ise veel mitu aastat sellesse klubisse kuuluda.

Oliver Grauberg Tallinna Üldgümnaasiumi 4. klassist

KULLOS SAAB SOORITADA JALGRATAJUHLUBADE EKSAMIT

Tallinna Huvikeskuses Kullo jagatakse jaanuarist juunini üle nädala reedeti kella 15 – 18 õpilastele algteadmisi liiklusest ja liikluseeskirjadest, tutvustatakse liiklusohutuse nõudeid ja liikluskultuuri. Üritust toetab Tallinna Haridusamet

Päeva lõpus on võimalik sooritada jalgratajuhilubade eksamit, mis koosneb nii teoreetilisest kui ka praktilisest osast. Kui läheb korda eksam sooritada, saab õpilane jalgratajuhiloa. Kui on piisav arv huvilisi, siis saab jalgratalubade eksamit vastuvõtva õpetaja kutsuda ka teie kooli. **Õppepäeval osalemine, eksami sooritamine ja juhilubade saamine on lastele tasuta. Kaasa tuleb võtta üks foto. Eksamit võtab vastu õpetaja Arvi Plekk.**

Info telefonil 58 090 565

Lisainfo:

Kairi Kaugema, Huvikeskus Kullo
direktori asetäitja - 65 03 571

TENNISIST KAIA KANEPI EI UNUSTA OMA KODUKOOI

Kaia Kanepi kinkis koostöös IBM Eestiga oma kodukoolile – Haapsalu Linna Algkoolile spetsiaalselt lastele loodud arvutikioskid KidSmart, mille abil saab inglise keelt õppida.

„Tänu tennisemängule olen palju reisinud ja inglise keele oskus on mind sealjuures palju aidanud. Mina sain oma keeleoskuse Haapsalu Linna Algkoolist. Nüüd saan omalt poolt midagi teha, et oma kodukooli lastele keeleõpet lõbusamaks ja mängulisemaks muuta ning seeläbi keele omandamist neile kergemaks teha,“ rääkis tennisist **Kaia Kanepi**. IBM Eesti tegevdirektor **Valdo Randpere** sõnul on KidSmart arvutikioskid suurepärase vahend inglise keele algõppeks. Kidsmartid on suunatud kuni kümneaastastele lastele.

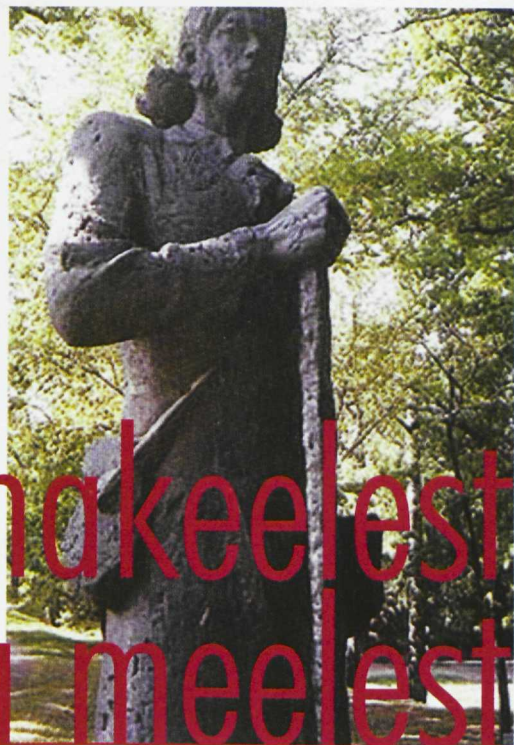
Foto: Arvo Tarmula, Lääne Elu

KÜÜNLA KUUL

LOETI MOONI TÄNAVA KOOLIMAJAS LUULET

Veebruari alguses korraldas Tallinna 32. Keskkool oma aulas ülelinnalise etlemiskonkursi. Alklasside õpilastest said laureaatideks **Laura Lahesoo** Tallinna Saksa Gümnaasiumist, **Martin Talvik** Lasnamäe Üldgümnaasiumist, **Dorothea Kutšinskaja** Lasnamäe Lasteaed-Algkoolist ning **Samuel Saadoja** ja **Paula Brita Kiiker** 33. Keskkoolist. 5. – 7. klasside konkursi võitjad olid **Uku Tomikas** Kalamaja Põhikoolist, **Anastassia Ševtšenko** J. Westholmi Gümnaasiumist ja **Paul Väljataga** 32. Keskkoolist, eripreemia said **Mona-Elisabeth Vihol** Ristiku Põhikoolist ja **Mark Lutševits** Öismäe Vene Lütseumist. 6. – 9. klasside võistlusel anti 2 esikohta – ühe pälvil **Robin Pajuste** Tallinna Üldgümnaasiumist ja teise **Jana Kask** Juhkentali Gümnaasiumist. II koha sai **Hasan Steinberg** Tallinna Ühisgümnaasiumist ning eripreemiad pälvilised **Ester Kuntu** ja **Ingmar Jõela** Tallinna Toomklubist. Gümnaasistide hulgas oli samuti palju häid luulelugejaid. Kolm laureaaditiilit said **Asso Viiding** Nõmme Gümnaasiumist, **Riina Ries** 32. Keskkoolist ja **Jekaterina Voznjuk** Läänemere Gümnaasiumist. Eriauhinnad anti **Viktoria Tširkunovale** Mustamäe Humanitaargümnaasiumist, **Küllsi Siimonile** Tallinna Ühisgümnaasiumist, **Liina Pihelile** Saksa Gümnaasiumist ja **Anna Matejukile** Lasnamäe Gümnaasiumist. Omaloomingu auhinnad said **Kristin Orav** J. Westholmi Gümnaasiumist ja **Tõnis Parksepp** Realkoolist. Vabariiklikule konkursile lähevad **Uku Tomikas**, **Robin Pajuste** ja **Asso Viiding**. Hoiame neile põialt!

- Emakeelepäeva idee kuulub Sonda kooli kavaaegsele õpetajale ja direktorile Meinhard Laksile, kes 1995. aastal hakkas Ida-Virumaal koguma toetusallkirju meie emakeele kaitseks.
- Esimest korda hakati kaunile emakeelele pühendatud päeva tähistama 1996. aastal – niisiis on tänava tegelikult emakeelepäeva 10. sünnipäev!
- Ametlikult kuulutas Riigikogu emakeelepäeva riiklikuks pidupäevaks 1999. aasta veebruaris.
- 4. märts valiti emakeelepäevaks, et ühtlasi tähistada Kristjan Jaak Petersoni sünnipäeva.
- Kristjan Jaak Peterson, kes 20-aastasena tõlkis rootsi keelest saksa keelde Chr. Gananderi "Mythologia Fennica", oli ilmselt keelte peale erakordselt andekas: lisaks kõigele muule uuris ta ka Aafrika ja indiaani keeli ning andis soovijaile heebrea, kreeka, ladina, vene, saksa ja inglise keele tunde. Kuigi osa Petersoni luuletustest on kirjutatud saksa keeles, nimetas ta end maarahva laulikuks.
 - Kristjan Jaak Petersoni elutee jäi väga lühikeseks: ta sündis 14. märtsil 1801 ja suri 4. augustil 1822 tuberkuloosi ehk – nagu tollal öeldi – tiisikusse.

Emakeelest ja oma meelest

Kõige sagedamini tsiteeritakse Kristjan Jaagust kõneldes tema oodi "Kuu", kust on pärit ka järgmised read:

Kas siis selle maa keel
Laulutuules ei või
Taevani tõustes üles
Igavikku omale otsida?

Noor luuletaja ei tahtnud ilmselt leppida sellega, et tema aja haritud lapsed pidasid meie emakeelt liiga vaeseks, et selles saaks luua midagi muud peale regivärside... Meie kõneleme eesti keelt nii kodus kui ka koolis – enesestmõistetavalt ka kõrgkoolides, kuid 19. sajandil polnud Tartu Ülikoolis meie emakeelega midagi peale hakata. Selle eest, et eesti keel oleks ka teadusekeeleks, peame tänama väga paljusid keeleteadlasi läbi mitme sajandi, nii keeleõpetajaid, -korraldajaid kui ka -uudendajaid.

Kristjan Jaak jääks praegu emakeelega kimpu

Kogu oma tarkuse ja andekuse juures jääks Kristjan Jaak praeguste põhikooliõpikutega kindlasti kimpu, sest kahesaja aasta jooksul on meie keelde tulnud juurde väga palju uusi sõnu. Muide, isegi sellist igapäist tähte nagu "õ" hakati Otto Wilhelm Masingu õhutusel kasutama alles tükk aega pärast Kristjan Jaagu surma – 1830. – 40. aastatel!

Keel pole mingi tõsine ja muutumatu kivikuju, vaid hoopis uudishimulik ja õpimuline elusolend – nagu nutikas laps! Vaevast on midagi leiutatud, kui keel tahab sellele uuele asjale või nähtusele uue ja enneolematu nime panna. Mõnede leiutistele omakeelseid nimesid andma ei vaevutagi: terve maailm teab, et venelaste "sputnik" (teekaaslane) on kosmosesse lennutatud masinavärk – keegi ei viitsi öelda pikalt "Maa kunstlik kaaslane". Ka soomlaste "sauna" on sedavõrd omanäoline nähtus, et sellele sõnale pole ei sakslased ega ameeriklasedki oma vastet osanud välja mõelda.

Mõned sõnad on aga oma tähendust tublisti muutnud: kui näiteks

18. sajandi prantslased oleksid kuulnud, et meie kontorites ja isegi koolides kasutatakse giljotiini, arvanuksid nad, et meie õpetajad on ikka hirmus verejanulised, kui nad neid dr. Guillotini soovitatud pearaiumismasinaid häbenematult pruugivad... Paberi- ja metallgiljotiin on aga hoopiski rahumeelsed lõikamisriistad!

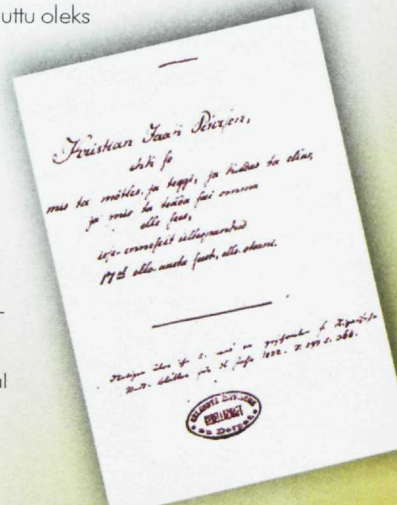
Kas sulle meeldib elardada?

Kui sul kodus elarit pole, siis koolis kindlasti! Nüüd raputad küll vist pahaselt pead: Elar on poisi nimi ja kirjutatakse suure algustähega! Aga 40 aastat tagasi, kui otsiti nime sellisele tehnikameele nagu **kompuuter**, arvasid nii mõnedki, et kirjanik Ain Kaalepi pakutud sõna "elar" sobib selle eestikeelseks vasteks nagu rusikas silmaauku! Veel pakuti kompuutri nimeks "raal", ning see näis veel paremini sobivat – igatahes hakati raalima, mitte elardama. Praegu aga kasutavad raaligi vähesed – peamiselt vist väliseestlased, kuna kompuutrile näib ikka eestikeelseks nimeks kõige paremini sobivat arvuti.

Aga arvuti nobeda tegutsemisega kaasneb ka oht oma emakeele suhtes laisaks ja lohakaks muutuda. Sellest saab veel aru, et juteldes (või ütled sina SMS-ides?) pole aega kasutada suuri algustähti ja tundevarjundeid väljendame komadest-sulgudest kokkupandud piltidega, ent kui "koolist" saab "koli" ja "lugemisest" "lukemine", siis on küll kuri karjas... Sellist vigast juttu oleks häbi emakeelseks nimetada – sest missugune ema tahaks, et tal oleksid ohnud lapsed! Aga juba Carl Robert Jakobson kinnitas, et "Keel ja mõistus käivad käsikäes, sest keel on avalikuks saanud mõistus."

Näidake siis oma vahedat ja lahedat mõistust ilusas muhedas emakeeles!

Leelo Tungal

Eesti noored Venemaal võistlustel. Kaia Kolk mõtleb hoolega juba pea veerand tundi. Sander Sulane püüab ka ümberringi toimuvaga kursis olla.

Mõtlemine teeb inimesed ilusaks ehk Mis on rendžu?

Rendžu on vana Hiinast pärit mäng, mida mängitakse nappudega ja 15x15 ruutu lauaga. Erinevalt kabest ei asetata nuppe ruutude sisse, vaid ristumiskohtadele. Rendžu "väiksem vend" on gomoku, mis on põhimõtteliselt sama mäng, aga reegleid on vähem: algul on laud tühi, must alustab, edasi käiakse kordamööda nuppe lauale ja võidab see mängija, kes on 5 oma nuppu otsesesse või diagonaalsesse sirgesse rivisse saanud. Nuppe laual mängu ajal ei nihutata. Mängida saab ka ruudulisel paberil, kus üks mängija teeb ruutudesse ringe ja teine riste. Mängu ajal tulevad inimeste head omadused välja – mõtlemine teeb inimesed ilusaks, nad on püüdlilikud ja tähelepanelikud.

Kui mu isa oli üliõpilane, siis igavates loengutes oli neil pinginaabritega suur ruuduline leht laua peal ja nad mängisid gomokut, kui õppejõud tähele ei pannud. Kes rohkem viiesid ridu kokku sai, oli võitja – ruumi oli ju laialt. Mis seal salata, endalgi tuleb vahel tahtmine tunni ajal millegi muuga tegelda!

Kuna mängureeglid on lihtsad, võib turniirile minna juba varsti pärast nende selgeksamist ja ikkagi saavutada küllalt häid tulemusi. Kui ei võida, siis vähemalt õpid väärikalt kaotama! Sarjatorniir on Kullos toimuv võistlus, kus saab gomokut mängida. Ühel turniiril tuleb olenevalt osalejate arvust mängida 10-14 mängu. Kõigile võistlejatele on ka väikesed auhinnad. Mängu saab mängida väga kiiresti, mis on eeliseks, võrreldes näiteks kabega.

Sirgi Saar, Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi 12. klassi õpilane

See pilt on tehtud mõned aastad tagasi, kui Tunnet Taimla alles unistas maailmameistri tiitlit. Pildil harjutab ta koos eesti ühe võimekama tütarlapsaga rendžualal – Evelyn Tihkaniga. Mängitakse jaapanlastele kohaselt põrandal. Rendžulaud on täispuidust ja hästi paks, raske kohe liigutada. Selliste laudade-nappudega võisteldakse maailmameistrivõistlustel.

Rendžu tähendab pärlikeed

Sellist "viis ritta" mängu, mis sarnaneb gomokule, olevat mängitud Aasias ja Ameerikas juba tuhandeid aastaid tagasi. 17-aastane rendžu maailmameister Tunnet Taimla arvab, et gomoku on inimõttele nii omane, et seda pole vaja üldse leiutada, vaid lihtsalt avastada. Tunnet on kindel, et kui Maa peal tsivilisatsioon peaks hävima, siis järgmised inimesed avastaksid mängu iseseisvalt uuesti. Olgu sellega kuidas on, aga pea igal maal on olemas rahvuslik mäng, mida mängitakse tavaliselt paberi peal ristikeste ja nullidega, mida siis on vaja 5 tükki sirgesse ritta saada. Rootsisis on selle mängu nimi näiteks "luffarschack" ja rootslased arvavad, et nendele töid mängu kunagi ammu viikingid Hiinast.

Kuid Jaapanis, kus gomokut teistest rohkem harjutati, märgati peagi, et alustajal on siiski liiga suur eelis, et mäng saaks olla mõlemale poolele võrdne. Natuke nuputamist ja sündiski rendžu – jaapani keeles "pärlikee". Võrreldes gomokuga on muudatusi niipalju, et alustaja ei tohi igasuguseid kombinatsioone ehk "kavleid" teha. See muudab mängu taktikaliselt hulga rikkamaks, põnevamaks ja võlumaks.

Tunnet Taimla alustas treeningutega seitsme aastasel ja mõne aasta pärast hakkas ta juba väga hästi mängima. Tunnetil on oivaline keskendumisvõime. Lapsena oli muidu rahu tüüblik, kuid rendžulaua taga hakkas kiirelt süvenema, mäng paelus teda. Lastel, kes treenivad rendžut regulaarselt, paranevad tavaliselt tulemused ka matemaatikas.

Maailmas enim tuntud eesti rendžumängija **Ando Meri-tee** on suutnud maailmameistriks tulla koguni neljal korral. Ando valdab väga hästi hiina keelt ning on mõelnud tulevikus Hiinas oma rendžukooli avada.

Kel huvi, võib tulla treeningutele mõtlemängude ringi huvikeskusesse Kullo. Muidugi võib harjutada ka mõne sõbraga. Gomoku ja rendžu on sees paljudes uuemates mobiilides. Ja loomulikult on olemas veel sõber arvuti. Üks hea lehekülg, kus pidevalt igasugusel tasemel vastaseid leidub, on poolakate www.kurnik.org. Seal tuleb valida "viis ritta" lehekülg ja end registreerida.

Igal aastal 1-2 korda kuus, kokku 8 korda (oktoobrist aprillini) toimuvad lahtised gomoku ja rendžu sarjatorniirid. Võistlustel on 3 gruppi. Algajate rendžus mängivad need, kes on gomokutorniiri jaoks end liiga osavaks harjutanud ja kel rendžureeglid hästi käpas. Gomoku on avatud kõigile, reeglid võib ka kohapeal kiirelt selgeks saada. Osalejatest nooremad on tavaliselt 7-8 ja vanemad 19-20. Järgmised sarjatorniirid sel aastal toimuvad **4.03. Kivimäe Põhikoolis** ja **8.04. Huvikeskuses Kullo**, mõlemal korral gomokumängijatele algusega kell 14.00 (soovitav oleks registreerumiseks mõni minut varem kohale tulla). Rendžus tuleb registreerida ette. Infot saab ka aadressil www.renju.ee

Kui teil on küsimusi gomoku-rendžu kohta, siis palun meilige: Ants.Soosyrv@mail.ee või

asoosyrv@hotmail.com

Ants Soosõrv, mõtlemängude õpetaja

TRIIBU-LIINE VÄIKE MÄNNIRIIN

Küünlakuus oli suur sünnipäev paljude lugejate lemmikul **Heljo Männil**. Need raamatusõbrad, kes mudilastena lugesid ta esimesi värse, on nüüd juba ise isad-emad või ehk koguni vanaisad-vanaemad. Seepärast polegi neilgi keelatud aidata Sul, hea lugeja, vastata järgmistele Männi-viktoriini – ehk lühidalt MÄNNIRIINI – küsimustele.

1. Heljo Männi esimene raamat, mis ilmus 1957. aastal, oli luulekogu mudilastele. See kandis pealkirja

- a) "Hernekene"
- b) "Terakene"
- c) "Oakene"

2. 1967. aastal ilmus Heljo Männi väike juturaamat lasteaiapoist. Jutt sai esikoha lastekirjanduse võistlusel. Raamatust tehti 1988. a. kordustrukk. Mis raamat see oli?

- a) "Käsi taskus"
- b) "Koer taskus"
- c) "Kopikas taskus"

3. Koolihariduselt on kirjanik küll raamatupidaja, kuid õppis poolteist aastat ka üht teist, märksa kunstilisemat ala. See oli

- a) näitlemine
- b) skulptuur
- c) iluuisutamine

4. Kirjanik on töötanud ka lasteajakirjanduses. 1958 – 1965 oli ta ametis ühe lasteajakirja juures, mis oli mõeldud umbes Hea Lapse lugejate eakaaslastele. Selle ajakirja nimi oli

- a) Pioneer
- b) Laste Rõõm
- c) Pilt ja Sõna

5. Heljo Mänd on kirjutanud üsna palju raamatuid ka suurematele

lastele. Üks neist jutustab ta enda vanemast pojast. Raamatu pealkiri on

- a) "Toomas Kotkapoeg"
- b) "Toomas Linnupoeg"
- c) "Toomas Kalevipoeg"

6. Heljo Mänd on loonud ka mitmeid näidendeid. 1972. mängis ühte neist Tartu teater Vanemuine. Selle näidendi pealkiri on

- a) "Kolm sinist saba"
- b) "Kolm kuldset nokka"
- c) "Kolm musta sulge"

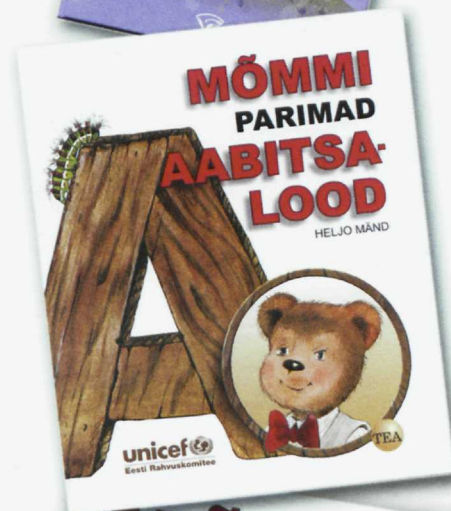
7. Lisaks toredale telesarjale "Mõmmi ja aabits" on kirjanik koos kaasautoritega loonud ühe päris aabitsa. See on

- a) "Kuke-aabits"
- b) "Karu-aabits"
- c) "Hiire-aabits"

8. Mullu ilmus Heljo Männi sulest muuhulgas ka üks raamat, mille kaante vahelt leiad 12 pisikest näidendit. Selle raamatu pealkiri on

- a) "Mõmmi näitemängud"
- b) "Mõmmi saladuslik mäng"
- c) "Mõmmi on superstaar"

Vastuseid ootame toimetusse 5. aprilliks 2006 ja õigesti vastanute vahel loosime välja Heljo Männi uudisteosid! Märkusõnaks kirjuta ümbrikule, kaardile või e-posti sõnumile "Männiriin". Ja ära unusta lisada oma nime ja aadressi!

BIONICLE

PIRAKA

Juba ammustest aegadest on ujuvat
Voya Nui saart saatnud muistne saladus.
Sügavale saare hõõguvasse sisemusse
on peidetud Elu Mask – nii mõjuvõimas
ja jõuline, et temast sõltub kogu
BIONICLE'i universumi
elu või surm.

Aastal 2006 on algamas uus Bionicle'i
saaga saladuslikust Voya Nui saarest
ja võitlusest Elu Maski pärast.
Saarele on saabunud kurjad PIRAKAD,
kes otsivad võimsa maski asukohta.
Võitlus võib alata!

8733

8734

8900

8901

8902

8903

8904

8905

UUS!

Milline saar on Voya Nui?

Õige vastus tähistab ristiga!

Liikumatu

Ujuv

Hõljuv

Nimi:

Address:

Loosi lähedavad erinevad Bionicle'i Piraka purgid.

Vastus saada hiljemalt 5. aprilliks aadressil:
Hea Laps, Harju 1, Tallinn 10146

